

DARBININKAS

Vol. LXXXIV, Nr. 26
Birželis - June 25, 1999 Penktadienis-FridayPERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Buvusiame KGB pastate** nužudytų rezistencinio judėjimo dalyvių atminimo įamžinimą finansuos Vyriausybė. Iš Vyriausybės rezervo fondo tam bus skirta 53 tūkst. 300 litų, už kuriuos buvusios KGB būstinės sienoje - pastato Vilniuje, Gedimino pr. 40 cokolinėje dalyje - bus iškalts 1945-1947 metais čia nužudytų 203 rezistencinio judėjimo dalyvių pavardės.

- **Lietuvos gyventojai** pritaria audinių ir organų donorystei bei transplantacijai, tik norėtų gauti daugiau profesionalios informacijos. Tai rodo tyrimas, kurį Lietuvos žmogaus teisių centro užsakymu atliko visuomenės nuomonės tyrimų centras "Vilmorus". Medikus gerokai nustebino atsakymai jau į patį pirmąjį anketos klausimą: "Ar Jūs ką nors žinote apie žmogaus audinių ir organų transplantaciją?". Net 85,8 proc. apklaustųjų atsakė "Taip". Iš siūlytų penkių galimų atsakymų į klausimą, kam reikalinga donorystė ir transplantacija, net 97,6 proc. pasirinko atsakymą, jog tai reikalinga ligonių gyvybės išsaugojimui.

- **"Lietuvos paštas"** išleido į apyvartą du naujus ženklus iš testinės serijos "Lietuvos raudojoji knyga". Ženkluose pavaizduotos kamanės. Naujosios serijos pašto ženklai, kuriuos sukūrė dailininkas Gediminas Pempė, išspausdinti Budapešto valstybinėje spaustuvelyje. Ženklų nominali vertė - 70 centų ir 2 litai. Kiekvienas jų išleistas pusės milijono tiražu.

- **Lietuvos Seime** sudaryta delegacija, kuri dalyvaus Frankofonijos parlamentinės asamblėjos darbe. Frankofonijos parlamentinės asamblėjos eilinė sesija vyks šių metų liepos 3-8 dienomis Otavoje. Ženevoje vykstančioje Tarptautinės Darbo konferencijos sesijoje antradienį Lietuva buvo išrinkta į Valdymo tarybą 1999-2002 metams. Lietuva šios organizacijos narė buvo 1921-1940 metais, o narystę atkūrė 1991 metais.

- **Lietuvos Seimas** priėmė Ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų medžiagų savanoriško atidavimo bei ginklų ir šaudmenų įteisinimo laikinąjį įstatymą. Tikimasi, kad jį įgyvendinus sumažės neteisėtoje apyvartoje esančių ginklų, taip pat sumažės tikimybė, kad jie bus panaudoti nusikaltimams tikslams. Asmuo, šio įstatymo galiojimo laikotarpiu savanoriškai atidavęs ginklus, sprogmenis ir t.t., kuriuos jis įgijo, pagamino, laikė ar nešiojo be atitinkamo leidimo, nuo baudžiamosios ir administracinės atsakomybės bus atleidžiamas.

- **Padedama Jungtinių Valstijų**, Lietuvos krašto apsaugos ministerija ketina įsteigti kartografijos padalinį. Ši struktūra turėtų būti kuriama pagal bendradarbiavimo sutartį, kurią numato pasirašyti Lietuvos krašto apsaugos viceministras Jonas Kronkaitis bei JAV Nacionalinės vaizdų ir kartografavimo agentūros Tarptautinės gamybos skyriaus direktoriaus pavaduotojas John Sorvik.

SUGRIAUTA JUGOSLAVIJA PADĖS ATSIGAUTI VERTYBINIŲ POPIERIŲ RINKOMS

Šiuo metu pasaulio vertybinių popierių biržose - visiška sumaištis. Birželio pradžioje Wall Street vertybinių popierių biržoje akcijų kursai tai krito 170 punktu, tai staiga brango. Dauguma investuotojų traukiasi šalin nuo tokios rinkos laukdami, kada paaiškės tendencijos - ar bus nauja krizė, ar pakilimas. Tačiau mėgstantiems rizikuoti makleriams tokie akcijų kursų šokiojimai reiškia, kad yra galimybė gerai uždirbti.

Svarbiausia tokioje nepastovioje rinkoje - stengtis visuomet išlikti "ant bangos". Šis biržos maklerių posakis reiškia, kad negalima investuoti į ilgalaikius vertybinių popierių paketus, visos operacijos turi trukti ne ilgiau dviejų trijų dienų. "Buvimo ant bangos" metodika paprasta - kai akcijos pinga, nedideliais kiekiais jas perk, o vos tik jos pradeda brangti - parduoti. "Jei nepastovi rinka išsilaikys visą vasarą - tapsime turtingi", - sako Wall Street makleris H. Tieme. Jo manymu, didelio kainų nuosmukio nebus todėl, kad šiuo metu Jungtinių Valstijų palū-

kanų normos yra linkusios mažėti, o tai visuomet apsaugo rinką nuo didelių sukrėtimų.

Tačiau yra nemažai ekspertų, kurie galvoja visiškai kitaip. Šių skeptikų manymu, praėjusios savaitės pasaulio vertybinių popierių rinkos įvykiai parodė, kad ateina didelė krizė. Niekai negali sustiprėti euro, pačių paklausiausių akcijų kainos smunka nuo pat metų pradžios. "Yahoo" akcijų kaina sumažėjo 40 procentų, o vieno iš didžiausių interneto paslaugų teikėjo AOL akcijos atpigę beveik trečdaliu. Taip pat skeptikai netiki, kad mažos Jungtinių Valstijų Federalinio banko palū-

kanos turi kokią nors esminę įtaką vertybinių popierių rinkai ir gali ją apsaugoti nuo krizės. "Nuo 1998 spalio Federalinis bankas sumažino savo palūkanas 180 kartų, tačiau nė karto rinka nesureagavo taip, kaip buvo tikėtasi - jei akcijų kursai smuko iki palūkanų sumažinimo, tai tokia pati tendencija išlikdavo ir paskui", - sako investicinės Vokietijos firmos "Fiduko" vadovas G. Hiuler. Jo manymu, vertybinių popierių kainos Amerikos rinkoje trumpam pabrangsta tik todėl, kad visi laikraščiai pilni pranešimų apie didėjančias sumas, kurias amerikiečių šeimos skiria plataus vartojimo prekėms pirkti. Tačiau G. Hiuler įsitikinęs, kad vartojimo apyvarta iš esmės liko nepakitusi, jos didėjimo iliuzija atsirado dėl benzino Amerikoje pabrangimo.

(nukelta į 7 psl.)

VYTAUTAS LANDSBERGIS SIŪLO VYRIAUSYBEI BYLINĖTIS DĖL RUSIJOS UŽIMTŲ LIETUVOS AMBASADŲ PARYŽIUJE IR ROMOJE

Lietuvos Vyriausybė turėtų bylinėtis dėl savo prieškario ambasadų Paryžiuje ir Romoje, kurias dabar užima Rusija, susigrąžinimo, mano Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. "Lietuvos Respublikos Seimas reiškia nuomonę, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė turėtų iškelti dėl šios nuosavybės civilines bylas Paryžiuje ir Romoje", sakoma V. Landsbergio įregistruotame Seimo rezoliucijos projekte.

Birželio pabaigoje į Maskvą vyks Lietuvos premjeras Rolandas Paksas. Rusijos Dūma prieš savaitę priėmė įstatymą "Dėl Rusijos Federacijos nuosavybės, esančios užsienyje, valdymo", kuriame sakoma, kad Rusija prisiima visas teises ir pareigas dėl buvusios SSRS nuosavybės, ir kad ši nuosavybė "negali būti ieškinių ir

teismo sprendimų priverčiamojai vykdymo objektais".

Pasak V. Landsbergio paruošto rezoliucijos projekto, kadangi Lietuva niekada nebuvo teisėta SSRS dalis, o tik okupuota ir aneksuota, tai Lietuvai minėtasis įstatymas rūpėtų tik tuo atveju, jei Rusija ir toliau vengtų grąžinti Lietuvai pasiimtus jos prieškario ambasadų pastatus, "dabar argumentuodama dar ir pastaruojų įstatymu, nelyginant naują aneksiją". "Tikėdamas, kad tokių veiksmų nebus, o Rusijos Federacija parodys gerą valią įvykdyti savo įsipareigojimus Europos Tarybai dėl ambasadų nuosavybės grąžinimo, Lietuvos Respublikos Seimas reiškia nuomonę, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė turėtų iškelti dėl šios nuosavybės civilines bylas Paryžiuje ir Ro-

moje", rašoma V. Landsbergio paruoštame rezoliucijos projekte.

Rezoliucijos projektas įregistruotas netrukus po to, kai Lietuvos ir Rusijos diplomatai Maskvoje susitarė dėl abiejų šalių ambasadų įsikūrimo sąlygų, ir tai, kaip tikimasi, priartino Lietuvos prieškario ambasadų sugrąžinimą.

Rusijos URM atstovai pernai pareiškė, kad bus pasirėngę svarstyti Lietuvos ambasadų Romoje ir Paryžiuje problemą tik tada, kai baigs derybas dėl savo diplomatinio atstovybių nekilnojamojo turto Vilniuje. Lietuvos ambasadas Paryžiuje ir Romoje po Lietuvos okupacijos per II pasaulinį karą perėmė sovietai ir dabar jose yra įsikūrę Rusijos diplomatai ir Rusijos naujienų agentūra.

Omnitel Laikas

Elektrėnų kanale

R. Šuikos nuotr.

LIETUVA IŠRINKTA Į TARPTAUTINĖS DARBO ORGANIZACIJOS VALDYMO TARYBĄ

Ženevoje birželio 8 d. Lietuva išrinkta į Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Valdymo tarybą 1999-2002 metams. Į tarybą Lietuva išrinkta Tarptautinės Darbo Konferencijos 87-je sesijoje, kuri nuo birželio 1 iki 17 dienos vyko Šveicarijoje, pranešė Užsienio reikalų ministerijos Informacijos ir spaudos skyrius. Lietuvos delegacijos nariai buvo Vyriausybės, darbdavių ir profsąjungų atstovai. Darbo organizacijos

narė Lietuva buvo 1921-1940 metais, o 1991-siais jos narystė buvo atkurta. Į TDO Valdymo tarybą Lietuva išrinkta pirmą kartą. Valdymo taryba turi 112 narių - 56 Vyriausybės atstovai, 33 darbdavių bei 33 profsąjungų atstovai. Vidurio ir Rytų Europos regionui Valdymo tarybos vyriausybės grupėje 1999-2002 metais atstovaus Lietuva, Kroatija, Slovakija, Ukraina, Bulgarija bei Rusija, kaip nuolatinė narė. Lietuvos

delegacijos vadovas socialinės apsaugos ir darbo viceministras Rimantas Kairėlis konferencijoje pasakė kalbą apie Lietuvos pažangą, plėtojant darbo įstatymus ir trišalį Vyriausybės, darbdavių bei profsąjungų bendradarbiavimą. 1919 metais įkurta Tarptautinė darbo organizacija vienija 174 šalis. Nuo 1999 m. kovo mėnesio jos Generaliniu direktoriumi yra buvęs Čilės ambasadorius Jungtinėse Tautose Juan Somavia.

Omnitel Laikas

KOSOVO ATSTATYMAS ES ATSIEIS NEPIGIAI, SAKO R. PRODI

Kosovo ir apskritai viso Balkanų regiono atstatymas Europos Sąjungai (ES) "mažiausiai penkerius metus atsis po penkis-šešis milijardus eurų", - birželio 4 d. pareiškė Europos Komisijos (EK) paskirtasis pirmininkas Romano Prodi.

Tačiau, R. Prodi nuomone, tai neviršija Europos galimybių. "Tai nėra milžiniškas užmojis - galbūt tik 2 proc. ES bendrojo vidaus produkto. Tai bus didelis uždavinys, bet neviršijantis Europos galimybių", sakė R. Prodi CNN televizijai.

Jis sakė neįsivaikęs mate-

rialinės žalos, kurią padarė jau trečią mėnesį vykstanti NATO bombardavimų kampanija prieš Jugoslaviją. Pasak R. Prodi, ES turi skubiai veikti, kad su-tvirtintų ekonominius ir politinius Balkanų ryšius su Europa. "Mes sukursime vientisą ekonominę zoną visuose Balkanuose", sakė R. Prodi. Jis apibrėžė galimą "muitų zoną", kuri pamažu būtų vis glaudžiau susiejama su ES.

EK pirmininko pareigas R. Prodi oficialiai pradės eiti rudenį.

Omnitel Laikas

PARENGTA PIRMOJI DIPLOMUOTŲ TAPYBOS RESTAURATORIŲ LAIDA

Vilniaus dailės akademijoje parengta pirmoji tapybos restauratorių laida. Magistro studijų baigiamuosius darbus keturi magistrantai gynė Lietuvos dailės muziejaus Prano Gudyno restauravimo centre, specialiai mokymo tikslams įrengtoje auditorijoje. Komisijai buvo pateikti profesionaliai konservuoti ir restauruoti paveiks-lai. Taip pat buvo pristatytos ir šių, gerokai sunykusių paveikslų tyrimo išvados, visą darbo procesą fiksuojanti medžiaga. Dvejų metų trukmės darbus magistrantai atliko vadovaujami docento Balio Pakšto. Tapybos restauratoriai, kaip sakė Vilniaus dailės akademijos paminklosaugos - paminklotvar-kos specializacijos koordinatorius docentas Jonas Glemža, parengti pagal Vilniaus dailės

akademijos ir Lietuvos dailės muziejaus penkerių metų bendradarbiavimo sutartį. Pagal tą pačią sutartį parengti ir du sieninės tapybos - freskos restauravimo bakalaurai. Vadovaujami akademijos dėstytojo Juozo Pilipavičiaus, jie ištyrė, atidengė ir restauravo vertingą apnykusį Vilniaus bernardinų bažnyčios lango angos baroko dekorą. Šiuo metu Dailės akademijos magistrantūroje restauratorių paminklosaugininkų specializacijos dar mokosi grupė skulptorių, dailėtyrininkų ir architektų. Pripažindamas didelį restauratorių poreikį ir realias galimybes rengti šiuos specialus, Vilniaus dailės akademijos Senatas pritarė siūlymui įsteigti šioje aukštojoje mokykloje naują Paminklotvar-kos katedrą. ELTA

NUO KITŲ METŲ LIETUVOJE GALĖS KURTIS PRIVATŲS PENSIJŲ FONDAI

Nuo 2000-ųjų pradžios Lietuvoje galės kurtis privatūs pensijų fondai.

Tai numato birželio 3 d. Seimo priimtas Pensijų fondų įstatymas, parlamentui pateiktas dar praėjusių metų rugsėjį. Už įstatymą balsavo 47, susilaikė 10 Seimo narių. Įstatymas įteisinga privačių pensijų fondų kūrimąsi. Žmonės galės sutaupti papildomą pensiją ir, jei norės, gaus ją anksčiau, dar nesulaukę nustatyto oficialaus senatvės pensijos amžiaus.

Pasak ekspertų, kaupiant ilgalaikes investicijas pensijų sąskaitose, padidės kapitalo pasiūla rinkoje, ir taip bus paskatintas šalies ūkio augimas.

Valstybinio socialinio draudimo fondo ("Sodros") direktoriaus Vinco Kuncos nuomone, privatūs pensijų fondai bus didelė parama valstybei, nes valstybinių pensijų normaliam pragyvenimui nepakanka. "Tačiau vien privatūs pensijų fondai neišspręs problemų - sistemos turi viena kitą papildyti. Valstybinė pensijų sistema turi užtikrinti bent minimalų pragyvenimo lygį žmonėms, kurie negali dalyvauti privačiuose pensijų fonduose", BNS teigė V. Kunca.

Projekto kritikai teigė, kad Vyriausybė, o ne Seimas turi skirstyti rezervų lėšas.

Omnitel Laikas

GIMDYMO NAMAMS - APAŠTALINIS PALAIMINIMAS

Kauno krikščioniškieji gimdymo namai gavo Šventojo Tėvo Palaiminimą. Iš Vatikano gautame dokumente rašoma, kad Šventasis Tėvas Jonas Paulius II iš visos širdies teikia Apaštalinį Palaiminimą Kauno krikščioniškųjų gimdymo namų vadovybei, personalui, pacientėms ir jų kūdikiams. Telydi jus Viešpaties malonė! Kauno krikščioniškuose gimdymo namuose dirbantys medikai ieško visų įmanomų būdų, kaip išsaugoti dar negimusią gyvybę. Kartu su Maltos ordino Pagalbos tarnyba ir Šeimos centru

vykdomi bendri pagalbos nepasiturintiems nėščiosioms ir kri-zių ištiktoms šeimoms projektai. Krikščioniškųjų gimdymo namų medikai dirba savanoriais Caritas diagnostikos centre, padeda rengti jaunimą šeimyniniam gyvenimui. Šiuose gimdymo namuose atlieka praktiką Vytauto Didžiojo universiteto magistrantai, būsimosios medicinos seserys. Kauno krikščioniškuosius gimdymo namus nuo pat jų įsikūrimo 1994 metais palaiko Lietuvos katalikų bažnyčios hierarchai. ELTA

NEDARBO LYGIS LIETUVOJE

Kovo mėnesį pasiekęs aukščiausią tašką, jau antras mėnuo nedarbo lygis Lietuvoje mažėja, tvirtina Statistikos departamentas. Birželio 1 dieną nedarbo lygis šalyje buvo 7,8

proc. arba 0,7 proc. mažesnis nei kovo mėnesį ir 0,3 proc. mažesnis nei balandžio mėnesį. Tačiau, palyginti su praėjusių metų gegužę, nedarbas yra 1,6 proc. didesnis. ELTA

Namo apdrauda

Laikas nuo laiko reikia pasitikrinti, ar namo apdrauda, kurią turime, yra mums pakankama, ar draudžia nuo visų galimų nelaimių. Labai dažnai būna taip: nusiperkame namą, paimame draudimą ir daugiau nesirūpiname. Atminkite, kad, laikui bėgant, keičiasi sąlygos, keičiasi namo kaina, pataisymų kainos ir pan., o jūsų prieš kelis metus paimta apdrauda kasmet pakartojama ta pati. Jei jūs nepatikrinsite ir neperžiūrėsite savo namo draudos, žinokite, kad retas draudimo agentas tai padarys. Jei paskutiniųjų kelių mėnesių laikotarpyje pagalvojote apie namo apdraudą, tai buvo turbūt todėl, kad gal norite perfinansuoti namo mokėjimus, perkate naują namą ar norite, kad apdrauda ką nors apmokėtų. Paprastai mes nekreipiame daug dėmesio į smulkmenas, o tai gali būti nuostolinga. Čia pavyzdys: Aldona ir Janina, abi turėjo didelių nuostolių, iškilus gaisrui. Jos buvo įsitikinusios, kad apdrauda tuos nuostolius atlygins. Bet buvo kitaip. Žmonės dažnai nežino, kokią namų apdraudą jie turi. Į Aldonos namą trenkė žaibas ir iš namo liko tik pelenų krūva.

Yra sakoma, kad reikia perskaityti smulkiai surašytą ir apdraudos tekstą. Žmonės retai tą daro, o tai būtinybė. Namų apdraudos dokumentai yra komplikuoti, pilni įvairių taisyklių ir išimčių, kas dažnai uždengia trūkumus draudime. Kadangi apdraudų dokumentai su visais priedais atrodo bauginančiai platūs, daug žmonių jų net ir nebando skaityti. Žmonės pasirenka draudą, tik atsižvelgdami į tai, kiek ji per metus kainuos. Ir labai dažnai namų savininkai nepagalvoja ir nežino, ką ir kiek ta apdrauda draudžia nelaimės atveju. Žinoma, kaina svarbu. Bet skirtumas tarp apdraudos, kuri draudžia tik minimumą ir kuri draudžia viską, nėra jau toks

didelis. Kiekvienas draudimo pardavėjas siūlo, jo paties įsitikinimu, gerą draudimo mišinį, kainos ir draudžiamų dalykų. Daug kas priklauso nuo rinkos ir laiko. Kiekvienas draudėjas turi savo nusistatymą dėl ieškinų. Kai kurios apdraudos bendrovės nori sąžiningai padėti žmonėms, kitos žiūri savo uždarbio ir intereso.

Anksčiau minėta Aldona ir jos vyras praleido mėnesius, derėdamiesi su savo draudėju, kiek jie turėtų gauti už patirtus nuostolius. Pagaliau po ilgų derybų iš draudos bendrovės jie gavo apie 40-50 tūkstančių mažiau, negu vienerių metų sumo namo atstatymas (kurį jie turėjo), tad jie buvo nelaimingi ir nusivyle.

Įsigyjant apdraudą namui, pirmiausia reikia sužinoti, kiek apdraudos reikia. Tai nustato apdraudos bendrovė, apskaičiuodama namo kvadratinės pėdas, statybos medžiagą, darbą ir t. t. Į apdraudos sumą neįskaičiuojama žemės vertė. Daugelis žmonių stengiasi apsaugoti save, įsigydami apdraudą su "guaranteed replacement cost". Tada draudėjas sutinka užmokėti visą namo atstatymo kainą, nors ji ir viršytų sumą, įrašytą draudoje. Bet kai kurie draudėjai jau nebeneri sutikti atstatyti namą bet kuria kaina, nes kylant infliacijai, tai pasidaro per brangu. Pvz., kai kurios draudimo bendrovės draudimo programą "guaranteed replacement cost" keičia į kitą – kur jų didžiausias išmokėjimas savininkui už namo atstatymą yra 120% nuo apdraudoje pažymėtos sumos.

Jei klausysite tik apdraudėjo nurodymų, kiek kainuotų atstatyti namą, galite likti su nepakankama drauda. Protinga būtų pakalbėti su vietiniais statybininkais, tada susidarytumėte tikslesnį vaizdą, kiek namo atstatymas jūsų vietovėje kainuotų. Bet ir tuo atveju

turite atsižvelgti į tai, ar norėsite kietmedžio grindų, dekoratyvinių pagražinimų ir pan.

Sakykime, jūs turite pakankamai gerą apdraudą, dėl namų atstatymo, bet galite turėti sunkumų su apdraudoje rašytomis išimtimis (exclusions – tai kas yra nedraudžiama). Pvz., anksčiau minėta Janina galvojo, kad turėjo visą apdraudą 1950 metais statytam namui. Bet jie neįsigijo vadinamos "ordinance-and-law rider". Jų draudimo agentas sakė, kad jiems to nereikia, nes nelaimės atveju draudimas namą atstatys, nesvarbu, kiek tai kainuotų. Bet kai jų namas 1994 metais buvo stipriai apgadintas, drauda neužmokėjo už "building code upgrades", kurių jų vietovė reikalavo. Be "ordinance-and-law" apdraudos, apdraudėjas mokėjo tik už tai, kaip buvo statyta 1950 metais, ir jiems nesudarė skirtumo, kad dabar atstatyti namą už sumą pagal valdžios reikalavimus, toje vietovėje nebegalima.

Apdraudos bendrovė sutiko jiems užmokėti 93,000 dolerių. Bet Janinai ir jos vyrui trūko dar 125,000 dolerių, kurių statybininkas reikalavo, kad namas būtų atstatytas toks pat pagal 1994 metų reikalavimus. Jų namui reikėjo naujų elektros vielų, vandentiekio vamzdžių, kitokių pamatų ir stogo. Ši pora yra padavusi savo apdraudos bendrovę teisman. O apdraudos bendrovė neduoda jokių paaiškinimų, kol klausimas sprendžiamas teisme. Kam yra reikalingos "ordinance-and-law" apdraudos? Ekspertai sako, kad naujų namų savininkams gal jų nereikės. Bet kiti sako, kad visi turėtų įsigyti palyginant nebrangią apdraudą ir kad tai būtų 100% vertės apdrauda, atstatant namą ir užmokėtų ne tik sugadintas, bet ir sveikas namo dalis. Trunka laiko ieškoti šių detalių namo apdraudos dokumentuose. Kiekvienas draudėjas gali skirtingai žiūrėti į ieškinį, o be to, namo apdraudos nuolat yra papildomos, keičiamos.

Jei būsite nuoseklus, jums gal reikės keletą kartų skambinti draudos bendrovei, kol viską išaiškinsite. Yra draudos bendrovių, kurios iš viso neparduoda "ordinance-and-law" draudos. Kai kurios bendrovės automatiškai įrašo 100% atstatymo apdraudą. O dar kitos apriboja sumą, kurios norėtumėte, kad būtų įrašyta apdraudoje. Namų savininkai turėtų žinoti, kad daugelis apdraudų nedraudžia nuo vandens atsidradimo rūsyje iš vandens nutekėjimo ar kanalizacijos vamzdžių. Dažnai yra minimas atvejis, kai pietums pakviestas svetys krito, perskėlė lūpą ir padavė namo savininką į teismą. Deja, tas namo savininkas neturėjo 20 dolerių kainuojančios papildomos draudos, kuri būtų ši įvyki apmokėjusi.

Kai apskaičiuojate, kiek apdraudos jums reikia, sąskaita už apdraudą gali atrodyti gąsdinančiai didelė. Jei taip, bandykite sumažinti mokestį už apdraudą, pakeldami pirminę

sumą. Pagalvokite pakelti savo pirminį – "deductible" mokestį iki 1,000 dolerių, 2,500 dolerių ar net dar daugiau, nes tada jūsų mokestis bus daug mažesnis.

Turėti apdraudą nuo potvynio yra svarbu, bet paprastos namų apdraudos paprastai nuo jo nedraudžia. Todėl, jei gyvenate vietovėse, kur gali potvyniai jūsų namą pasiekti, būtinai turėkite ir pridėtinę potvynio apdraudą. Kartais taupydami užmokestį draudimui, nelaimei ištikus, prarandam labai daug. Apdrausdami savo turtą ar namą, gerai žinokite, ką draudimas duoda, ką draudžia ir ką ne. Perskaitykite visus dokumentus nuo pradžios iki galo, ir ten, kur mažomis raidėmis parašyta, o jei nesuprantate, klauskite. Kartais keliais doleriais žemesnis draudimo mokestis gali jums kainuoti šimtus tūkstančių dolerių nelaimės atveju.

Naudotasi medžiaga iš "Chicago Tribune" (1998.5.4)

Parengė B. Jasaitienė ir A. Šmulskštienė

Turguje

R.Šuikos nuotr.

J. P. Jacobseno tomas lietuvių kalba

1999 metų pavasarį "Vagos" leidykla "Pasaulinės literatūros bibliotekos" serijoje išleido J.P. Jacobseno prozos tomą. Čia spausdinami abu rašytojo romanai – "Ponia Mari Grubė" ir "Nilsas Liūnė". Pirmąjį romaną iš danų kalbos vertė jaunas vertėjas Jonas Smilga, antrąjį Liucina Starevičiūtė. Straipsnio apie rašytojo kūrybą autorius Silvestras Gaiziūnas. Komentarus parengė Aurelija Remeikienė.

J.P. Jacobseno kūriniai įvairių pasaulio kraštų literatarms darė didžiulį poveikį. Imant į

rankas Jacobseno tomą, vėl susikamba R.M. Rilksės žodžiai, pasakyti apie romaną "Nilsas Liūnė" jaunam poetui: "Skaitydamas šią knygą, nuolat apimtas nuostabos, vaikščiosite turtum naujam sapne". Lietuvoje iki šiol ryškesnio pėdsako danų klasiko kūryba nepaliko.

Tiesa, J. Savickis Jacobseną yra pavadinęs didžiąja danų literatūros pažiaba, bet kaip ir liko neišgirstas. Ar Mari Grubės ir Nilsos Liūnės svajonių slėpiniai pažadins mūsų svajotojus – ir ne tik svajonėmis, bet ir meniniams ieškojimams?

Baltoskandija

Robertas Boris

Lietuvos Vyčių veikėjas - Robertas S. Boris

Robertas Stasys Boris yra trečios kartos Amerikos lietuvis. Jis gimė, užaugo ir mokėsi Detroite. Lankė Šv. Antano katalikų pradžios mokyklą, kur tuo laiku mokytojos buvo vienuolės prancišketės iš Pittsburgh, PA. Du metus lankė Šv. Širdies (Sacred Heart) seminarijos gimnaziją ir 1947 m. baigė Holy Redeemer gimnaziją. Studijavo šešis metus Detroito jezuitų universitete ir įsigijo laipsnį transportacijos srityje. Robertas Boris pradėjo savo karjerą (trucking career) dirbdamas Short Freight Lines, Ryder Truck Lines ir pagaliau tapo vice - prezidentu prekybos klausimais (vice - president of sales) Earl C. Smith, Inc. kompanijoje iš kur 1990 m. išėjo pensijon.

Aktyvus katalikiškoje veikloje nuo pat savo jaunystės, Robertas Boris reikšėsi Šv. Antano lietuvių bažnyčioje ir parapijos gyvenime. Buvo mišių patarnautojas, aukų rinkėjas, katekizmo mokytojas ir dabar yra tarybos vice - pirmininkas. Kai Detroito arkidiecezija paskelbė uždarysianti Šv. Antano bažnyčią ir 50 kitų veikiančių bažnyčių, Robertas Boris lydėjo parapijiečių grupę, kuri susitiko ir posėdžiavo su arkidiecezijos oficiozais (Chancery) ir jie sėkmingai paliko Šv. Antano bažnyčią veikiančią.

1948 m. Robertas Boris įstojo į Lietuvos Vyčių organizaciją. Jis pirmininkavo 102-oje kuopoje 1951-1956 metais. Dalyvavo Vyčių chore, šokių gru-

pėje ir režisavo kelis spektaklius, iš kurių svarbiausias - kančios vaidinimas "Behold the Man". 1960 m. Robertas Boris buvo išrinktas Lietuvos Vyčių Centro valdybos pirmininku ir šias pareigas ėjo tris metus. 1965 m. jam buvo suteikta garbės narystė.

Pokario metais vadovavo komitetui, kuris rūpinosi Vokietijos stovyklose esančių lietuvių pabėgėlių šalpa. Padėjo daugiau kaip 400 lietuviškų šeimų išsikurti Amerikoje.

1990 m. R. Boris įkūrė Lietuvos Vyčių padalinį - "Pagalba Lietuvai". Šis labdaringas padalinys rūpinasi medicininės ir humanitarinės šalpos teikimu Lietuvai, padėjo įkuriant modernią katalikišką ligoninę Lietuvoje. Siuntė vaistus, aparatūrą, įrangą, patalynę ligoninėms, rūbus ir t.t. Per 9 metus padalinys surinko \$579,000 aukų finansuoti 55 milijonų dol. vertės vaistus ir medikamentus, kurie buvo išsiųsti 68 (40-ties pėdų ilgio) talpintuvuose kartu su \$50,000 aukom, kurios buvo

išdalintos maitinimo įstaigoms, vaikų ir senelių namams. George Perles, buvęs Michigano valstijos universiteto futbolo komandos vyr. treneris, lietuvių kilmės amerikietis, pasiūlė padėti suorganizuoti golf turnyrą, skirdamas visą pelną Lietuvai. Vyko keturi sėkmingi metiniai golfo turnyrai ir gauta virš \$63,000 pelno. Kartu su Mercy International Health Services padėjo suplanuoti kelis seminarus, kurių tikslas buvo perorganizuoti sveikatos apsaugą Lietuvoje. Palaiko ryšius su Catholic Medical Mission Board, NY, ir Pharmacists Without Borders, Prancūzijoje, - organizacijomis, kurios paaugojo milijonų dolerių vertės vaistų siuntas. R. Boris suorganizavo tris ekskursijas Lietuvon, didžiausią ekskursiją buvo 1993 m. lankančią Šv. Tėvui, joje dalyvavo 150 žmonių.

R. Boris už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Lietuvos Šaulių Sąjungos išdeivijoje - Šaulių žvaigždės medaliu; Pasaulio Lietuvių Katalikų bendrijos

valdybos - Lietuvio Kataliko Visuomeninko premija ir Lietuvos Vyčių Chicago apygardos - Lietuvos Vyčių pasižymėjusio žmogaus premija. R. Boris pasilieka organizacijos "Pagalba Lietuvai" direktorių tarybos pirmininku.

R. Boris priklausė šių organizacijų direktorių tarybai: Lietuvių Katalikų federacijos ir Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos.

Šie jo gyvenimo bruožai parodo Roberto Boris pasiryžimą išlaikyti katalikybę, lietuviybę ir norą padėti Lietuvos žmonėms.

Š.m. sekmadienį, birželio 27 d. 12:15 v. p.p. Šv. Antano parapijos salėje ruošiami atsisveikinimo pietūs. Auka 15 dol. asmeniui. Dėl smulkesnės informacijos prašome kreiptis pas Aldoną Bunikiene, tel. (248) 288-3736, arba Reginą Juškaitę - Švobiene, tel. (248) 547-2859. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

Pagerbimą ir išleistuves ruošia "Pagalba Lietuvai" ir Lietuvos Vyčių 102 kuopa.

Regina Juškaitė - Švobiene

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunuoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiektis su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcey@aol.com Tel.: 860 651-0261; Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuvės. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino
MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENITĖLE VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

+

KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —
Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Laisvė ir tarka

Lisvė ir tvarka yra dvi mūsų gyvenimo priešybės, ir todėl savaime lenkia į kraštutinumus. Laisvėje stiprėja nusiteikimas nesilaikyti tvarkos, o tvarkoje kietėja siekimas užslopinti laisvę. Pirmuoju kraštutiniu nuėjus iki galo, atsiduriama suirutėje: ją gimdo laisvė be tvarkos. Antru keliu patraukus, lengviau atsiran-dama smurte: ji sudaro tvarka be laisvės.

Tačiau mūsų laimei gyvenimo priešybės nėra tas pats, kas prieš-taros, kontradikcijos. Šios neturi bendros plotmės, ir todėl nėra sutaikomos, kaip tiesa ir melas; kas renkasi vieną, paneigia kitą. Priešybės turi kai ką bendro, todėl ne tik gali būti derinamos, bet ir privalu jas derinti, kad viena antrą papildytų arba apribotų, kaip laisvė ir tvarka. Jų derinys išveda mus nuo siaurumo vidurio ke-liu.: laisvė tvarkoje.

Laisvė be tvarkos, kaip išdava pirmojo kraštutinumo, kada nueinama neribotos laisvės keliu, yra beprotybė, tačiau nėra gyve-nime nerealus dalykas. Yra žmonių, kurie tiki neribota laisve, ar jos siekia manydami, kad jie gali gyventi ir elgtis, kaip jiems pa-tinka. Tą savo nusistatymą dažnai dengia asmens neliečiamybė ir sąžinės laisvė, bet iš tikrųjų yra žmonės, paliesti klaidos ir apgru-bė savo sąžinėje - nepaiso nė moralinės tvarkos dėl savo naudos ir savo geismų.

Valstybiniame gyvenime šioji laisvė be tvarkos yra neįmanoma. Jokia bendruomenė dar neišsilaikė anarchija ar chaosu. Kai pra-sidėda pakrikimas, ateina tavrka be laisvės.

Tvarka be laisvės, kaip pasėka antrojo kraštutinumo, kuriuo viešajame gyvenime siekiama „sutvarkyti“ ne tik privatu - žmonių gyvenimą, bet ir jų galvojimą, yra žmonijos pabaissa. Ji neturėtų rasti vietos žmonių bendruomenėje, bet kaip tik joje išauga.

Bendruomenei reikia tvarkos ir valdžios. Tuo tarpu jokia val-džia nėra visai apsaugota nuo pagundos savo laisvę paversti įran-kiu kitų laisvei užgniaužti. Tas pats grūbus egoizmas, kuris privačiame gyvenime pasireiškia siekimu laisvės be tvarkos, visuomeniniame gyvenime virsta į tvarką be laisvės.

Mūsų laikų diktatūros, ypač sovietinė, tvarką be laisvės buvo atvedusios iki pasibaisėtinos vergijos. Bet tai neatsirado tikrai su bolševikine revoliucija. Ta pabaissa išaugo iš žmonių masės, mi-nios, kurioje sutirpo savaranki žmogiškoji asmenybė, nesugebė-jusi jau išlaikyti pusiausvyros tarp laisvės ir tvarkos.

Laisvė tvarkoje, kaip tų dviejų priešybių derinys, yra ir paliks visuomeninio gyvenimo idealu: tobulu asmeninių ir socialinių reikalų deriniu laisvėje ir tvarkoje.

Laisvės siekti ir laisvėje gyventi mums yra įgimta. Kaip nega-lime suprasti žmogaus neprotingo, taip lygiai negalima suprasti nė žmogaus nelaisvo. Bet protingas žmogus nusimano, kad jo lais-vė nėra neribota: jis palenktas įstatymų tvarkai ir pareigai tą lais-vę pripažinti. Įstatymai reikalauja tvarkos laisvėje, o socialinis tei-singumas - laisvės tvarkoje.

Amerikos laisvė tvarkoje pabrėžiama ypatinga savaite, rugsė-jo 17-23 dienomis, skiriama prisiminti JAV konstitucijai ir pilie-tybei. Jei pilietybė duoda teisę naudotis visomis šio krašto laisvė-mis, tai konstitucija primena, kad tos laisvės yra ribojamos pa-grindinių šio krašto įstatymų.

PAVARGĖS, BET NE HEROJUS...

Filosofas Kęstutis Girnius apie Liūto Mockūno knygą

1

Jonas Deksnys Lietuvos pasipriešinimo scenoje šmėkščiojo penktajame dešimtmetyje. Jis buvo aktyvus antinacinės rezistencijos dalyvis. Pokario metais kelis kartus grįžo iš Vokietijos į Lietuvą, užmezgė ryšius su partizanais, stengėsi su idėjos draugais sukurti atsvarą išeivijoje veikiančiam Vyriausiajam Lietuvos išlaisvinimo komitetui (toliau – VLIK'as). Paskutinį sykį grįžęs į Lietuvą 1949 m. birželį, po kelių dienų buvo sovietinio saugumo suimtas ir pasidarė veikliu jo agentu: dezinformavo išeiviją, skatino jos vidaus kivirčius. Ilgainiui Deksnys tapo prisigėrusiu smulkiu in-formatoriumi. Jis mirė 1982 m. kovo 22 d.

J. Deksnio vaidmuo pokario metų pasipriešinimo judėjime ga-na menkas. Nei jo pirmosios kelionės į Lietuvą, nei vėlesnės iš-davystės neturėjo didesnės reikšmės partizanų kovoms. Tačiau jis padarė nemažą įtaką išeivijos politikos ir ideologijos nesutarimams, kurie kilo dar tarpukario metais ir tebėra gajūs šiandien.

Liūto Mockūno knyga „Pavargės herojus“ nėra siaura J. Dek-snio biografija. Autorius stengiasi plačiai vaizduoti Deksnį su-pančią aplinką – lietuvių pasipriešinimą naciams ir komunistams, ideologinius išeivijos nesutarimus, VLIK'ą o ir Diplomatines tar-nybos tarpusavio ginčus. Paskelbta nemažai archyvinės medžiagos apie patį Deksnį ir išeivijos politinius nesutarimus. Sovieti-nių archyvų dokumentai ko nors nauja apie Deksnį neatkleidžia. Blaiviau vertinę padėti žmonės jau šeštajame dešimtmetyje su-prato, kad jis greitai buvo suimtas ir KGB užverbuotas kūrė vadi-namuosius „pasyviosios rezistencijos“ centrus. Detalai atpa-skodamas saugumo archyvų turinį, autorius išsklaido likusias abe-

Lietuva tikisi turėti tris naujus šventuosius

Katalikų bažnyčia Lietuvoje savaip ruošiasi paminėti krikščio-nybės dviejų tūkstančių metų jubiliejų - oficialiai paskelbti tris naujus šventuosius ir 115 kankinių. Šiuo metu baigiamos tirti arkivyskupų Teofilio Matulionio ir Mečislavo Reinio bei vyskupo Vincento Borisevičiaus beatifikacinės bylos: rudenį baigtos ir iš-verstos į užsienio kalbas, jos bus pristatytos į Romą Šventųjų skel-bimo kongregacijai.

Iki šiol Lietuva turėjo tik vieną šventąjį - Kazimierą - Lenkijos karaliaus ir Lietuvos Didžiojo kunigaikščio sūnų. Jis paskelbtas šventuoju 1602 m. 1987 m. minint Lietuvos krikš-to jubiliejų palaimintuoju buvo paskelbtas arkivyskupas Jurgis Matulaitis. Jo beatifikacijos byla taip pat ketinama tęsti ir siekti, kad iki tūkstantmečio pabaigos būtų paskelbtas šven-tuoju. Tais pačiais 1987 m. „Lie-tuvos Katalikų Bažnyčios kro-nikoje“ buvo spausdinami pa-sauliečių ir kunigų prašymai pasirūpinti, kad M.Reiniui, T.Matulioniui ir V.Borisevičiui būtų pradėti bažnytinio teismo procesai. Rimtai dirbti pradėta tik paraginys popiežiui Jonui Pauliui II.

XX amžius - kankinių ir šventųjų amžius

Popiežius Jonas Paulius II sužlugdė mitą, neva Katalikų Bažnyčia sunkiai pripažįsta šventuosius. Jis jau yra paskel-bęs arti tūkstančio šventųjų, t.y. daugiau nei bet kuris kitas po-piežius. Anot vyskupo Jono Borutos, Romoje kas mėnesį Vi-suotinei Bažnyčiai pristatoma naujų kandidatų į šventuosius. Mat Jonas Paulius II mano, kad XX a. buvo itin negailestingas katalikams; visame pasaulyje buvo kankinių, už tikėjimą ati-davusių savo gyvybę. Todėl jis pats ragino kiekvieną vietos bažnyčią peržvelgti amžiaus is-toriją ir pateikti pasiūlymų, kam turėtų būti suteiktas šventojo ti-tulas.

Popiežius atskirai kreipėsi į tikinčiuosius ragindamas sura-šyti mirusiuosius už tikėjimą arba liaudies jau laikomus kan-kiniais. „Lietuvos žmonės at-siuntė pranešimų apie 115 kan-kinių. Manau, kad sąrašas galė-tų būti gerokai ilgesnis, bet mūsų žmonės nėra greitai rea-guoti ir atlikti formalumus. Vis dar tikimasi, kad surašyti kan-kinčius - valstybės rūpestis, - pasakojo vyskupas J.Boruta.- Sąrašas jau yra išsiųstas į Romą ir kitų metų gegužės 9 d. iškil-mingos ceremonijos metu Ro-

mos kolizijoje popiežius paskelbs visų kraštų kankinius pasauliui“.

Krikščioniškojo šventumo esmė

Šventasis - krikščioniško gy-venimo pavyzdys. Paskelbimas šventuoju reiškia, kad Bažny-čia tiki, jog jis jau yra pasiekęs amžinosios laimės pilnatvę ar-ba, liaudiškai tariant, nuėjo į dangų.

Katalikai tiki, kad savo šventųjų meilė ir malda už arti-mus nepasibaigia žemiškuoju gyvenimu.

Juk krikščioniškojo šventumo esmė - meilė: Dievo, žmonių, artimojo. Išėję į amžinybę jie negali prarasti galimybės užtar-ti Dievui žmones, kuriuos my-li. Taigi meilės tarnystė tęsiasi.

Procedūra

Senovėje savo šventuosius skelbė bet kuri bažnyčia. Viduramžiais ši teisė teko popiežiui, buvo sudaryta forma-li procedūra.

Tik tikinčiųjų iniciatyva pradėdama šventojo kanoniza-cija. Žmonės turi kreiptis į vys-kupiją su prašymu. Pavyzdžiui, pirmi dėl arkivyskupo M.Reinio kreipėsi keliasdešimt in-teligentų, daugiausia jo moki-niai. Mat jis Kaune, Vytauto Didžiojo universitete. ėjo Psi-chologijos katedros vedėjo pa-reigas.

Tikintiesiems paprašius, Arkivyskupijos kurija surenka pirminius duomenis, surašo biografiją, išverčia ją į italų ar lotynų kalbas ir siunčia į Romą Šventųjų skelbimo kongrega-cijai. Tik gavusi jos leidimą, vietos Bažnyčia pradeda teisminį tyrimą. Kandidatai iškeliami kaip sektini krikščio-niškojo gyvenimo pavyzdžiai, bet Bažnyčia dar netvirtina, kad jie tikrai danguje. Jie skelbiami Dievo tarnais, raginama jiems melstis.

Vietos vyskupas sudaro Teis-mo tribunolą, kuris turi išna-grinėti visą medžiagą ir apklaus-ti liudininkus. Tokį bažnytinį

teismą sudaro pirmininkas, keletas notarų, postulatorius, kuris rūpinasi medžiagos rinkimu ir jos gynimu, bei tei-singumo gynėjas, anksčiau va-dintas „velnio advokatu“: jo pareiga abejoti visais faktais, ir sekti, kad jie nebūtų per daug palankiai interpretuojami. Bažnyčios teismas sudaromas kiekvienos vyskupijos centre, ten kur būsimi šventieji gyve-no. (M.Reinys - Vilniuje, V.Bo-risevičius - Telšiuose, o T.Ma-tulionis - Kaišiadoryse.) Visų trijų postulatorius yra vyskupas Jonas Boruta.

Kiekvienas liudininkas turi būti apklaustas teismo posėdyje, prieš tai prisiekus prieš tribu-nolą. Apie kandidatus į šven-tuosius surenkama visa me-džiaga, apieškom visi istorijos archyvai. Istorikai teismui turi prisiekti, kad nenuslėpė ne-palankių dokumentų. Dar kita trijų asmenų komisija surinktą medžiagą perskaito ir prisieku-si pasako, ar yra pagrindo šven-tumui. Viskas griežtai pro-tokoluojama.

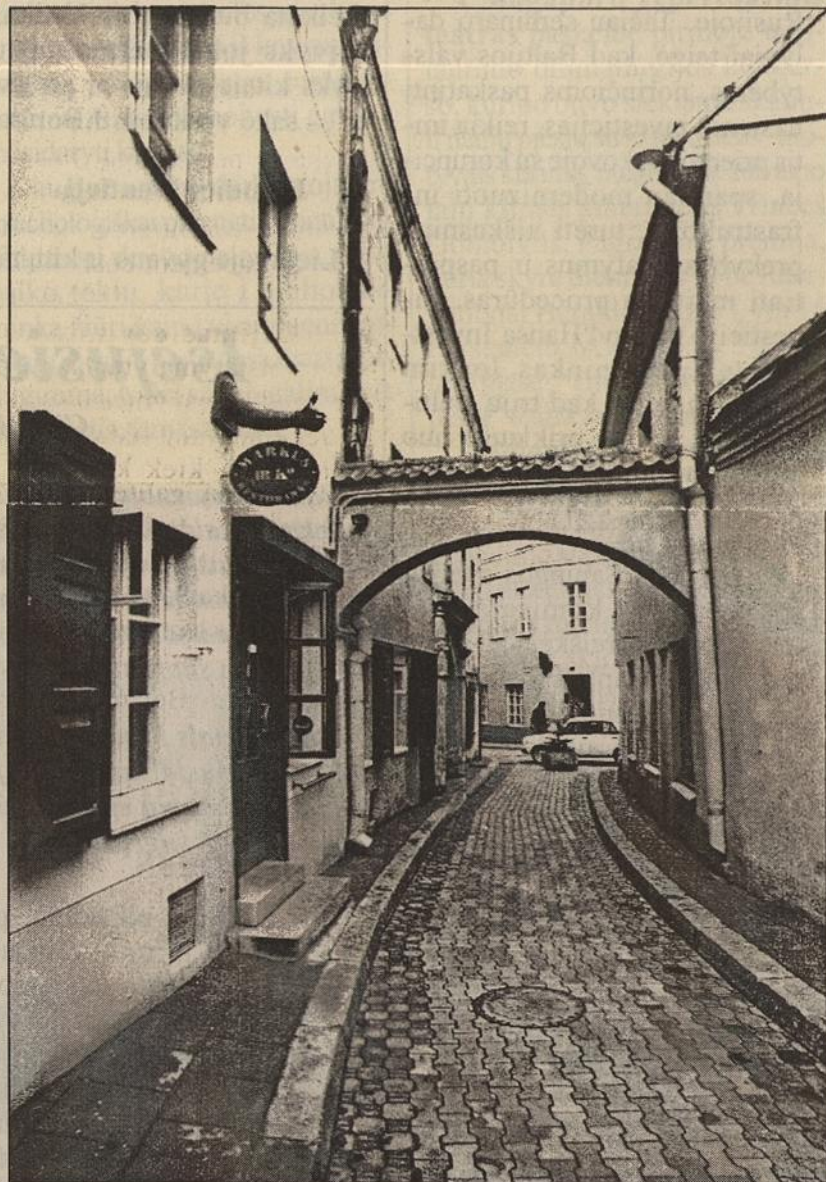
Trys teologijos mokslų daktarai privalo perskaityti viską, ką

per gyvenimą yra parašę kandi-datai. Vėliau teismui pateikia savo išvadas, ar jų raštuose nėra prieštaravimų tikėjimo tiesoms. Tokios ekspertų komisijos pa-tvirtinimo užtenka tik mirusio kankinio mirtimi už tikėjimą atveju. Jei kandidatas į šventuo-sius ne kankinys, o išpažinėjas, visi per gyvenimą parašyti rankraščiai anglų ir italų kalbo-mis pateikiami kongregacijai. „Jei M.Reinys būtų ne kankinys, o išpažinėjas, būtume susidūrę su rimtais rūpesčiais. Jis rašė straipsnius žiniasklaidai, mono-grafijas, vadovėlius“, - sakė vyskupas J.Boruta. Baigęs dar-bą Tribunolas prašo rašymą Šventųjų skelbimo kongrega-cijai ir visą bylą siunčia į Romą.

Apie stebuklus

Tikintieji dabar gali melstis T.Matulioniui, M.Reiniui ir V.Borisevičiui ir prašyti ma-lonių ar Dievo užtarimo. Kiek-viena kurią sukuria būsimam šventajam maldele. Postulato-rius su padėjėjais keliauja po parapijas, per pamaldas apie juos pasakoja ir, išdalinę mal-deles, prašo melstis.

Kandidatams į šventuosius daugiausia meldžiasi žmonės, kurie juos pažinojo, gyviems esant kartu kalėjo, bendravo. (nukelta į 4 psl.)

Vilniaus senamiestis

R. Šuikos nuotr.

prie valdžios kitaminių. Skilimas tarp katalikų ir santarvininkų padidėjo nacių okupacijos metais.

Katalikai, susitelkę į Lietuvį frontą (toliau – LF, frontininkai) trukdė pastangoms suvienyti pasipriešinimą ir labiau pasitikėjo vokiečiais. Laicistai, sukūrę LLKS, atkakliai kovojo su naciais ir orientavosi į Vakarus. Pokario metais katalikai užvaldė VLIK'ą, kuris pretendavo į egzilinės vyriausybės vaidmenį, stengėsi pakišti koją Diplomatinei tarnybai ir kurstė beprasmi, broliūdišką partizanų pasipriešinimą.

Santarvininkai – BDPS užsienio delegatūros ir vėliau Lietuvos rezistencinės santarvės pavidalu – priešinosi VLIK'ą ir katalikų užmačioms, palaikė diplomatus kilus konfliktui su VLIK'u, skel-bė krašto primatą, ragino tausoti jėgas ir išginkluotojo pasiprieši-nimo pereiti į pasyvųjį. Kitaip negu katalikai, santarvininkai palaikė gyvą ryšį su kraštu iki 1952 m. ir vėliau.

Pagrindiniai santarvininkų interpretacijos bruožai buvo sufor-muluoti šeštojo dešimtmečio pradžioje, kai ir buvo sudarytas išpūdingas ja palaikantis dokumentų rinkinys. Tarp jos sekėjų ši interpretacija nepaprastai gajė. Nors buvo atsisakoma kai kurių jos elementų, įrodžius, kad jie yra klaidingi arba KGB klastotės, tai nesukėlė abejonių dėl interpretacijos teisingumo apskritai ir neskatino persvarstyti jos pamatų ir prielaidų. Antai net galutinis J. Deksnio demaskavimas nebuvo akstinas kritiškai vertinti tuos dokumentus, kurie į Vakarus pateko jo dėka. Deksnio perduota medžiaga ir toliau buvo laikoma tikru pinigų.

Praejus beveik 20 metų po J. Deksnio straipsnių „Švyturys“, dr. Tomas Remeikis 1980 m. išleido knygą „Opposition to Soviet Rule in Lithuania 1945–1980“. Tai būdingas, galima sakyti – klasi-kinis santarvininkų interpretacijos pavyzdys. T. Remeikis su mini-maliais pataisymais išdėstė santarvininkų požiūrį į partizanų ko-vas, suformuluotą ne be paties Deksnio pagalbos. Jis teigė, kad nebuvo jokių duomenų, įrodančių, jog Deksnys buvo tapęs dvigu-bu agentu (p. 45). Remeikis taip pat teigė, kad J. Lukša, grįžęs į (nukelta į 4 psl.)

■ Rusijos valstybinio maitų komiteto pirmininkas Michail Vanin ir Estijos maitų departamento generalinis direktorius Rein Talvik antradienį Maskvoje pasirašė vyriausybių susitarimą dėl maitinių bendradarbiavimo ir tarpusavio pagalbos. Tai daugiaplanė sutartis, sukurianti būtinus teisinius pagrindus dviejų valstybių maitinių bendradarbiavimui, siekiant supaprastinti gabenamų krovinių, taip pat keleivių dokumentų apiforminimo pasienyje procedūrą, numato keistis informacija, siekiant užtikrinti teisingą maito mokėčių apskaičiavimą, užkirsti kelią kontrabandai.

■ Stokholme vykstančiame seminare, skirtame investicijoms Baltijos šalyse, Šiaurės šalių verslo atstovai reiškė atsarų optimizmą dėl Lietuvos, Latvijos ir Estijos perspektyvų, nepaisant krizės kaimyninėje Rusijoje. Tačiau seminario dalyviai teigė, kad Baltijos valstybėms, norinčioms paskatinti užsienio investicijas, reikia imtis priemonių kovoje su korupcija, sparčiau modernizuoti infrastruktūrą, turėti aiškesnius prekybos įstatymus ir paspartinti maitinių procedūras. Investicijų banko "Hansa Investments" pirmininkas Joakim Helenius teigė, kad trijų Baltijos šalių sėkmė priklauso nuo tolesnės jų integracijos į klestinčias Šiaurės šalių ekonomikas.

■ Europos Sąjungos sveikatos apsaugos komisaras Padoraig Flynn pareiškė, kad šalys, siekiančios tapti ES narėmis, turėtų dėti daugiau pastangų, kad pagerintų sveikatos priežiūrą. Bendrame ES šalių ir narystės ES siekiančių valstybių sveikatos apsaugos ministrų susitikime Flynn sakė, kad Rytų Europos šalys kandidatės į ES per mažai dėmesio skiria adekvačiai sveikatos apsaugos politikai. Pasak Flynn, Rytų Europos valstybės per metus vieno gyventojų sveikatos priežiūrai vidutiniškai skiria mažiau nei 400 eurų, t.y. mažiau nei ketvirtadalį ES šalių išlaidų. Flynn teigimu, valstybės kandidatės medicinos darbuotojų socialinis ir ekonominis statusas yra neaukštas, todėl ateityje medikai gali išvykti į kitas valstybes.

Lietuva tikisi turėti tris naujus šventuosius

(atkelta iš 3 psl.)

Sulaukę malonės ar net stebuklo, privalo juos įrodyti Bažnyčios teismo tribunolui. Tik įrodytas ir tribunolo patvirtintas stebuklas, malonė ar šventumo faktas iš gyvenimo, oficialiai įtraukiami į beatifikacijos bylą. Kiekvienas iš trijų minėtų pretendentų į šventuosius jau turi apie pusšimtį tokių liudijimų.

Bylų postulorius arba liaudiškai tariant, tardytojas, vyskupas Jonas Boruta prasitarė, kad tarp liudininkų yra ir tokių, kurie meldamiesi šioms Dievo tarnams jau sulaukė malonių. Deja, kol bylos nėra baigtos, baiminantis, kad minėti faktai gali paveikti kitus beatifikacijos bylų liudininkus, jie yra slepiami ir bus paskelbti tik tokiu atveju, jei M.Reinys, T.Matulionis ir V.Borisevičius bus paskelbti šventaisiais. Kad galėtų tapti šventaisiais, jiems nebūtinai stebuklai. Pats faktas, kad jie mirė kankinio mirtimi už tikėjimą, katalikų vertinamas kaip stebuklas. "Esu visiškai įsitikinęs, kad M.Reinys, T.Matulionis ir V.Borisevičius bus paskelbti šventaisiais. Jei Popiežiaus sveikata bus gera ir Vatikane neįvyks jokių permąnų, tai įvyks kitais metais ar po dvejų", - sakė vyskupas J.Boruta.

Liaudies šventieji

Lietuvoje gyveno ir kitų tau-

tybių šventųjų: XVII a. ukrainietis Juozapas Kuncevičius, unitų arkivyskupas, nužudytas Polocke už vienybės su katalikais idėją, ir 1655 m. karo metu labai žiauriai nužudytas baltarusis kunigas Andrius Bobola. Liaudis turi savo, dar Visuotinės Bažnyčios nepripažintų šventųjų. Videniškėse, Giedraičiuose (Molėtų r.) žmonės garbina palaimintą vienuolį augustinijoną Mykolą Giedraitį, gyvenusį XV a. Kilęs iš kilmingos giminės, jis buvo invalidas. Baigė Krokuvos universitetą, dirbo zakristijonu Krokuvos augustinijonų bažnyčioje. Pagarsėjo dorybėmis, kantrumu ir stebuklais. Kadangi jis mirė Krokuvoje, jo beatifikacija rūpinasi lenkų vyskapai. Lietuvos vyskupai prieš mėnesį nusiuntė remiantį laišką jo beatifikacijai. Šventąja laikoma ir XVII a. gyvenusi bajoraitė Barbora Žagarietė, liaudies vadinama Barboryte. Dar visai jaunutę ją kėsinosi išniekinti tėvas, bet ji pasirinko mirtį - iššoko pro langą ir užsimušė. Mažas šventosios kūnelis buvo saugomas stikliniame karste Žagarės bažnyčios kriptoje. Dar caro laikais mėginta jos palaikus sunaikinti, bet apgynė ir išsaugojo tikintieji. 1961 m. Barborytės Žagarietės palaikus į Vilnių neva tyrinėjimams parsivežė teismo medicinos specialistas J.Markulis, mat sklido kalbos, kad karste ne palaikai, bet lėlė.

Vilniuje palaikai dingio ir iki šiol nesurasti. Vyskupas J.Boruta sakė, kad, surinkus istorinę medžiagą, Barborytės Žagarietės beatifikacijos byla taip pat bus pradėta. JAV lietuviai irgi turi savo šventąją - Mariją Kazimierą Kaupaitę, pirmojo lietuviško Kazimeriečių vienuolyno ir lietuvių seselių kursų steigėją. Jos bylą veda Chicagos vyskupija.

Kėlimas ant altoriaus

Skelbiant šventuosius Romoje surengiamos išskilmės, į kurias suvažiuoja maldininkų iš viso pasaulio. Popiežius aukoja Mišias Šv.Petro aikštėje. Bazilikoje iškabinami šventųjų portretai, jų biografijos pateikiamos Visuotinei Bažnyčiai. Pripažinto šventojo palaikai iškasami iš žemės, ekshumuojami ir keliama ant altoriaus. Taip yra iškeliami šv.Kazimiero karstas Vilniaus arkikatedroje. M.Reinio palaikai, palaidoti bendrame kalinių kape Vladimire, veikiausiai nebus rasti. Tuskulėnuose atkasti V.Borisevičiaus palaikai šį rudenį bus pervežti į Telšius. O T.Matulionio, palaidoto Kaišiadorių katedroje, palaikai iš kriptos rūšio būtų pakelti į altorių. Kiekvienas kankinys ar šventasis turi savo šventę - mirimo dieną, katalikų vadinama Gimimo dangui švente.

nis bokštelis, instaliacija.

Iki šiol muziejuje buvo rengiamos jubiliejinės parodos, skirtos atskiriems lietuvių išeivių rašytojams. Buvo parengtos ir kelios bendresnės pobūdžio parodos: "Lietuvių literatūra Vokietijos stovyklose 1945-1950 m.", "Lietuvių išeivių proza" ... Jas paruošė muziejaus išeivių sektoriaus vedėja D. Kuizininė, šiuo metu rašanti VDU doktoratą tema "Literatūrinis gyvenimas Vokietijos DP stovyklose 1945-1950 metais". Maždaug apie 1985-uosius ji užmezgė ryšius su išeivių rašytojais ir į muziejų pamažu pradėjo plaukti rašytojų laiškai, nuotraukos, rankraščiai, spauda ir knygos.

Šiuo metu muziejuje sukaupiti ir saugomi tikrai nemenki išeivių rašytojų fondai. D. Kuizininės dėka muziejus yra gavęs S. Zobarsko, S. Santvaro, J. Jankaus archyvus. Nemažai archyvalių muziejui yra perdavę A.Mackaus knygų leidimo fondo administratorius G. Vėžys, rašytoja Alė Rūta ir

Jeruzalės bažnyčia

V.Kapočiaus nuotr.

Direktorės A. Ruseckaitės rūpesčiu muziejui buvo perduotas didžiulis rašytojo P. Babicko archyvas, kurį atvežė J. Miliauskas iš Brazilijos. Jos nuopelną muziejus yra gavęs daug vertingų knygų iš R. Mažeikos, gyvenančios Kanadoje, V. Šlieterio, Lietuvos konsulo Australijoje. N. Kulpavičienė iš Kanados yra atsiuntusi nemažai spaudos. Palaikomi ryšiai su Australijos rašytojais - J. A. Jūragiu, L. Šimkute, kurie taip pat yra perdavę muziejui nemenką dalį archyvalių.

Rengiant šią išeivių literatūros ekspoziciją buvo labai pravartus muziejininkės V. Papolauskienės iš Amerikos parvežtas rašytojo A. Radžiaus archyvas: memorialinė biblioteka, laiškai, rankraščiai, knygos. Į ekspoziciją pateko jos parvežta L. Lėto nuotrauka, gauta iš jo draugės A. Ustijanauskienės, gyvenančios Ilartforde.

Dvi muziejaus salės, skirtos ekspozicijai "Išėję sugrįžti", apima tris išeivijos kultūrinio-literatūrinio gyvenimo laikotarpius: 1945-1950 m.; 1950-1968 m.; 1968-1998 m. Išeivijos kritikas V. Kulbokas juos apibūdina taip: "Tremtyje 1945-1948 m. - pakilimo metai; 1949-1950 - atoslūgis - emigracija; vėl pasiokėjama 1951-1955 m." (Lietuvių literatūrinė kritika tremtyje. Roma. 1982 m.).

Pirmojoje salėje eksponuojama literatūrinė spauda, atskirų stovyklų leidiniai, rotaprintu leistos knygos, nuotraukos iš

Vokietijos DP stovyklų gyvenimo, iškiliausių rašytojų kūryba, premijuotos knygos. Ši salė skirta rašytojams savo asmenybėmis ir kūriniais žinioms dar nepriklausomoje Lietuvoje: V. Krėvei-Mickevičiui, V. Ramonui, J. Savickiui, I. Šeiniui, M. Vaitkui, F. Kiršai, B. Brazdžioniui, J. Aisčiui. Kiek mažiau žinomas Lietuvoje rašytojas J. Kaupas, Vokietijoje išleidęs vienintelę, bet reikšmingą knygą "Daktaras Kripštukas pragare ir kitos ne mažiau įdomios pasakos, surašytos slaptoje Kauno miesto kronikoje" (Freiburgas. 1948 m.).

Prie vertingusių ekspozitų reikėtų priskirti lietuvių rašytojų metrašį "Tremties metai", redaguotą poeto B. Brazdžiono. Šiame leidinyje su poezija, beletristika, dramatiniais kūriniais ir straipsniais dalyvavo 70 autorių, kurie labai skyrėsi savo ideologinėmis ir estetinėmis pažiūromis.

Vertingi atskirų stovyklų leidiniai: "Pėdsakai" (red. S. Būdas), "Gintaras" (red. J. Kruminas), "Žingsniai", redaguoti kalbininko P. Būteno, avangardinis, rotaprintu leistas žurnalas "Žvilgsniai" (Kaselis, 1946 m.), redaguotas J. Meko, antologija "Žemė" (Los Angeles. 1951), redaguota poeto K. Bradūno, pasukusi išeivijos poeziją metafizinio mąstymo linkme, žurnalas "Literatūros laikai", pasižymėjęs bekompromisiu tiesos sakymu kovoje su

(nukelta į 7 psl.)

PAVARGĘS, BET NE HEROJUS...

Filosofas Kęstutis Girnius apie Liūto Mockūno knygą

1

(atkelta iš 3 psl.)

Lietuvą 1950 m., suintensyvino ginkluotą pasipriešinimą (p. 52). Neigiamas Lukšos vertinimas dokumentaliai buvo grindžiamas KGB sukurtu BDPS prezidiumo pirmininko 1951 m. balandžio mėn. pranešimu, kuriame rašoma: „Skelbdamas, kad tuojau pat pavasarį kils karas, Skirmantas [Lukša. - K. G.] suaktyvino aktyviosios rezistencijos karinę veiklą... Skirmanto veikla buvo neatšargi, iššaukianti. Tauro apygardoje Skirmantui pasisekė išprovokuoti beprasmingus teroristinius aktus. Pasėkoje tasai privedė prie aktyviosios rezistencijos Pietų grupės sunaikinimo“. T. Remekis pakartojo šias klastotes, nors jo paties surinkti duomenys apie partizanų aukas (p. 41) jas neigė.

Susipažinęs su saugumo archyvais, L. Mockūnas atmata tokius akivaizdžiai klaidingus teiginius. Knygos pavadinimo paantraštelėje pažymima, kad J. Deksnys tarnavo ne dviem, bet trimis žvalgyboms. Mockūnas nedviprasmiškai neigia tvirtinimus apie J. Lukšos išprovokuotą kraujo praliejimą, bet daugeliu kitų atžvilgių laikosi įprastos santarvininkų interpretacijos.

L. Mockūno išsipareigojimas santarvininkų interpretacijai iš principo būtų suderinamas su rimto istorijos teksto parašymu. Jis būtų galėjęs mėginti mokliškai įvertinti ir pristatyti teoriją, kilusią ais-

tringų polemikų metu, parodyti, kad ji tiksliausiai atspindi tikrovę. Bet jis proga praleidžia. Knyga parašyta *Weltanschauungskampf* dviasia. Mockūno sudvejintas pasaulis dvelkia manicheizmu. Veikėjai ne tik skirstomi į „geriečius“ ir „blogiečius“ (tokio skirstymo kartais sunku išvengti), bet itin stengiamasi sušontinti „blogiečius“. Mockūnas persistengia pliekdamas savo nemėgstamus žmones ir organizacijas, stengdamasis juos demaskuoti ir atskleisti jų trūkumus. Nepastebimi svarbūs faktai, netiriami galimi skirtingi įvykių aiškinimai. Naujiems duomenims neleidžiama „kvėpuoti“. Jie drausmingai rikiuojami apologetikai ir polemikai, senai santarvininkų istorinei interpretacijai palaikyti. Neapsieinama be moralizavimo ir pamokslavimo, gana netikėto tekste, kurio autorius teigia nenorįs „užsigobti teisėjo togos ir... teisti in abstracto“ (p. 24). Negalima kritikuoti Mockūno tikslo „mėginti Deksnį suprasti, o ne jį teisti“, bet lieka apgailestauti, kad Mockūno azartas teisti ir mokyti kitus suluošina knygą, turinčią nemažą potencialą.

Santarvininkų interpretacija paveikia L. Mockūno knygos turinį ir formą. Autorius užsimoja labai plačiai. Jis stengiasi ne tik apibrėžti, bet ir įvertinti tokius dar nuodugnai neištirtus bei skirtingai vertinamus įvykius kaip 1941 metų sukilimas, Laikinosios vyriausybės veikla, antinacinių rezistencijos grupių veiksmingumas, jų nuostatos bei jų pagrindžio spauda. Net ir naujausiuose tyrimuose (pvz., V. Brandišausko „Siekiai atkurti Lietuvos valstybingumą“) tik prabėgomis paliečiama Laikinosios vyriausybės kadru politika. Tačiau jos neištirus negalima vertinti santarvininkų ir nacionalistų priekaištų, kad katalikai tik savosius skyrė

į svarbiausius valdžios postus. Ne toliau pažengę ir antinacinių rezistencijos tyrimai. Bet tikėjimas santarvininkų interpretacijos tiesa Mockūnui atstoja duomenų stoka, tad jis nesidrovė su dideliu pasitikėjimu vienus peikti ir mokyti, kitus girti.

Ištikimybę santarvininkų interpretacijai rodo autoriaus polinkis operuoti vienareikšmėmis priešpriešomis. Katalikų ir liberalų, LF ir LLKS, VLIK'o ir Diplomatinės tarnybos, Deksnio ir Lukšos bei kitos priešpriešos yra varomoji L. Mockūno pasakojimo jėga, jos nuspalvina įvykių ir žmonių vertinimus.

Sudvejinto pasaulio įvaizdį L. Mockūnas stengiasi kurti bet kuria kaina, kartais prasilenkdamas su tiesa, kuri negali būti jarm nežinoma. Viena kertinių priešpriešų buvo tarp VLIK'o ir Diplomatinės tarnybos. Jų nesutarimus sukėlė įvairios priežastys, viena iš jų - daugelio VLIK'o narių kritiškas žvilgsnis į Antano Smetonos nedemokratišką valdžią. Todėl VLIK'as laikėsi demokratiškos 1922 metų Konstitucijos, manydamas, kad tai padės jam laimėti Vakarų demokratijų pripažinimą. Stasio Lozoraičio vyresniojo vadovaujama Diplomatinė tarnyba laikėsi 1938 metų Konstitucijos iš įsitikinimo, kad būtina palaikyti nepriklausomos Lietuvos institucijų tęstinumą, ir dėl kitų priežasčių. Paskutinia me knygos skyriuje Mockūnas aiškina, kad krašto primatas ir 1938 metų Konstitucijos atkūrimo parėmimas buvo J. Deksnio veiklos metmenys (p. 538) ir kad jie buvo įgyvendinti. Tačiau bent vieną kartą Deksnys atsisakė 1938 metų Konstitucijos, būtent 1948 m. parašytame raporte BDPS pirmininkui.

Liūtas Mockūnas, *Pavargęs herojus*, Vilnius: Baltos lankos, 1997, 567

(bus daugiau)

“Savo brangenybių nelaikome užrakintų...”

Gegužės 20 d. Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka šventė savo aštuoniasdešimtmetį. Su jos direktoriumi dr. Vladu Bulavu kalbasi Raimonda Karnackaitė.

Aštuoniasdešimtmetis žmogaus gyvenime garbi sukaktis, o bibliotekai turbūt tik jaunystė. Ar pagrindinė šalies biblioteka nesijaučia tarsi bręstanti paauglė šalia žilstelėjusių Vakarų damų?

Seniausios nacionalinės bibliotekos - Paryžiaus, Britų muziejaus - gyvuoja jau trečią šimtmetį. Jos turi karališko "kraujo" - paveldėjo buvusių karališkų bibliotekų palikimą. Amžiumi garbiausias europietis vejasi ir viena didžiausių pasaulyje JAV Kongreso biblioteka. Kitąmet jai sukaks du šimtai metų. Tačiau ir Lietuvos nacionalinė biblioteka nėra visiškai piemenė. Dauguma Europos tautinių bibliotekų kūrėsi XIX a. pabaigoje - XX a. pradžioje. Estų ir latvių - vienmetės su M.Mažvydo biblioteka.

Jau XIX amžiuje mūsų tautinio išsivadavimo judėjimo šviesuoliai puoselėjo nacionalinės bibliotekos idėją. Pirmaisiais nepriklausomybės metais ją imtasi įgyvendinti. 1919 m. E.Galvanausko vyriausybė įkūrė Centralinį valstybės knygyną. Tačiau jis neturėjo savo patalpų, buvo stumdomas iš vietos į vietą. Nepriklausoma Lietuva taip ir nespėjo sukurti savo nacionalinę biblioteką - 1940 m. užėjo sovietai.

Ar dar jaučiate buvusios mažakraujystės pėdsakus? Juk bibliotekos fondai ne kartą smarkiai nukraujavo, kai buvo valomi nuo "kenksmingos" literatūros.

Karo metais fondus "sterilizavo" vokiečiai, sovietmečiu - komunistinė valdžia. Norėdama užpildyti praretėjusias saugyklas, Maskva pradėjo siųsti įvairiausių dažnai visai nereikalingą literatūrą iš visos šalies, užvertę propagandinėmis brošiūromis. Uždrausti leidiniai buvo perkelti į vadinamąjį spec.fondą ir saugomi po devyniais užraktais. Tačiau biblioteka sėkmingai atsilaikė SSKP CK spaudimui sunaikinti disidentinę literatūrą. Visą laiką joje dirbo žmonij, kurie vertybių išsaugojimu rūpinosi labiau nei saviimi, neleido išvežti į makulatūrą "kenksmingų" leidinių. Mūsų biblioteka visada buvo lietuviybės židyns nepriklausomai nuo politinės situacijos.

Tuo po nepriklausomybės atgavimo praturtėjome užsienio leidiniais. Tai didelis išsivijos organizacijų, užsienio valstybių institucijų indėlis. Ypač pažymėtinas Lituanistikos tyrimo ir studijų centro Chicagoje vaidmuo. Jis kaupė ir siuntė į Lietuvą svetur išleistas bei išgelbėtas nuo sunaikinimo lietuviškas tarpukario knygas. Pirmasis 20 tomų jų konteineris mus pasiekė jau 1990-ųjų spalį.

Viduramžiais didikai vertingas knygas saugodavo užrakintose geležinėse skryniose šalia aukso, sidabro ir kitų brangenybių. Ką savo kupare laiko M.Mažvydo biblioteka?

Didžiojo amžių senųjų rankraščių kolekcija, kurią sudaro kunigaikščių privilegijos, popiežių bulės. Tarp mūsų vertybių - ir inkunabulai, spaudos pirmaginiai. Savo fondus nuolat papildome ne tik šiuolaikiniais, bet ir antikvariniais leidiniais. Juos perkame aukcionuose, iš privačių kolekcininkų. Žinoma, tai brangiai kainuoja. Perna iš vieno Jungtinių Valstijų piliečio įsigijome nemažai leidinių. Nors šis žmogus visai ne lietuvių kilmės, bet sukaupė didelę lietuviškų dokumentų kolekciją. Ją, artėjant gyvenimo saulėlydžiui, nutarė parduoti.

Savo brangenybių nelaikome užrakintų. Ir dabar bibliotekoje

vyksta senųjų dokumentų, kuriuos restauratoriai tiesiog prikėlė iš mirties, paroda. Su milžinišku pasisekimu mūsų pergamentų kolekcija yra pervažiavusi Ameriką ir Kanadą. Tik ką iš "kelionės" po Europą - Vokietiją, Austriją, Šveicariją - sugrįžo restauruotų žydiškų knygų kolekcija. Tai tarsi atsakas tiems, kurie tvirtina, kad slepiame žydų knygas, niekam nenorime jų rodyti. Beje, kartu su JAV žydų bendruomene ir Kongreso biblioteka parengėme milžinišką lietuvių ir žydų prieškarinės periodikos mikrofilmavimo programą.

Mūsų parodos jau gana populiarios visuomenėje. Jų rengėjai visada suranda kokių nors kultūros perliukų. Pas mus eksponuoti nori ir užsienio ambasados, ir garsios firmos.

Jau 17 metų vadovaujate bibliotekai, kuri turi išskirtinį statusą. Turbūt visko buvo - ir konkurencijos, ir vidinių nesutarimų?

Nesigirdamas galiu pasakyti, kad pas mus susiklostė damus kolektyvas. Man atrodo, kad bibliotekos autoritetas nuolat didėjo, nors ką čia slėpti, daug kas trukdė, net kolegos iš kitų bibliotekų. Visos mūsų darbuotojų kartos gerai suprato šios bibliotekos, kaip tautos identiteto saugotojos, reikšmę. Būtų galima parašyti atskirą knygą, pavyzdžiui, apie Bibliografijos skyriaus vedėjo Stasio Tomonio veiklą.

Per savo gyvenimą biblioteka pakeitė ne vieną pavadinimą, glaustėsi ne viename kampe. Kada ji tapo iš tiesų nacionaline?

Oficialiai įvardyta kaip nacionalinė buvo 1989 m. gegužį, bet tikrai nacionaline tapo 1992 m., kai perėmė Lietuvos bibliografijos rengimą ir leidimą, o Knygų rūmai buvo įtraukti į mūsų struktūrą kaip Bibliografijos ir knygotyros centras. Jau nuo 1956 m. vyko ginčai, ar Valstybinę respublikinę biblioteką palikti Kaune, ar perkelti ją į Vilnių. Nusvėrė sostinė. 1963 m. įsikūrė dabartinioje vietoje, kurioje buvo specialiai suprojektuoti. To laiko supratimu, tai buvo itin geras pastatas. Tačiau jau apie 1980 metus mums pasidarė per ankšta. 1992 m. pradėjome statyti priestatą, kurį po truputį apgyvendiname. Galutinai jame įsikursime geriausiu atveju po dvejų trejų metų.

Turime daugiau kaip 600 darbuotojų. Skaitytojai mato tik nedidelę jų dalį - aptarnaujančią personalą. Daugybė specialistų atlieka milžinišką darbą: kataloguoja, kaupia nacionalinės spaudos archyvą, rengia bibliografinę informaciją etc. Prireiktų nemažai laiko visoms mūsų veiklos sritims išvardyti.

Naujajame priestate, atrodo, bus patogų ne tik darbuotojams, bet ir skaitytojams. Pagalvota net apie visų ujamus rūkalius. Jiems nereikės slapstytis tualetuose. Jūsų bibliotekoje nemažai lankytojų čia praleidžia didelę savo gyvenimo dalį.

Pasak prof. Kęstučio Glavecko, mūsų bibliotekoje jis pragyveno 25 metus, nuo ryto iki vakaro skaitydamas knygas ir rašydamas visas savo disertacijas. Biblioteka - savotiškas štabas, kuriame buvo rengiami visi įtakingi šiuolaikiniai mūsų ekonomistai. Muzikologė Ona Narbutienė, daug metų bendraujanti su biblioteka, labai šiltai atsiliepė apie mūsų darbuotojus, juos vadina savo profesijos fanatikais. Jau seniai saviškiu tapo žurnalistas Algimantas Čekuolis ir kiti žinomi visuomenės žmonės.

Skaitytojų skaičius per metus svyruoja nuo 20 iki 34 tūkstančių. Būna dienų, kai aptarnaujame iki pusantro tūkstančio lankytojų. Daugiausia pas mus skaito akademini jauniimas. Pastaruoju metu ypač pagausėjo lankytojų Periodikos skaityklose. Prie kai kurių laikraščių iš ryto susidaro net eilutė.

Kodėl pas mus eina? Gal kad esame gana demokratiški, netai kome didelių apribojimų. Be to, turime turtingus fondus. Dirbame dviem pamainom visomis dienomis, išskyrus valstybines šventes. Mūsų biblioteka - vienintelė šalyje atidaryta ir sekmadieniais.

Retsykiais, ypač savaitgalį, eilutė nuvingiuoja net prie pačios bibliotekos. Tai daugiausia studentai, kurių nepatenkina jų aukštųjų mokyklų bibliotekos. Šių bibliotekų skurdas parodo, kiek dėmesio skiria valstybė informacinės visuomenės atečiai. Paprasčiausiai pamirštama, kad ekonomikos pagrindas - žmogaus intelektas.

Gal ir pas mus vežimas pajudėtų, jei vienu iš Kultūros ministerijos vadovų taptų bibliotekininkystės specialistas?

Daug kas priklauso nuo Kultūros ministerijos vadovų požiūrio. Iki šiol, man regis, buvo galvojama ne apie ateitį, o žaidžiama vienadieniais renginiais. Kad ir kulkūs ištekliai, bet juos pirmiausia reikia investuoti į bibliotekas, muziejus, pagaliau teatro mokyklas. Didelės lėšos, skirtos vienam spektakliui, vienai nugriaužėjusiai šventei, tuoj pat išsisklaido lyg vėjo nupūstos. Atvirai kalbant, mane stebina ir kūrybinės inteligentijos pasyvumas. Pavyzdžiui, Rašytojų sąjunga puikiai žino apgailetiną bibliotekų būklę, bet netarė jokio pasipiktinimo žodžio. Kita vertus,

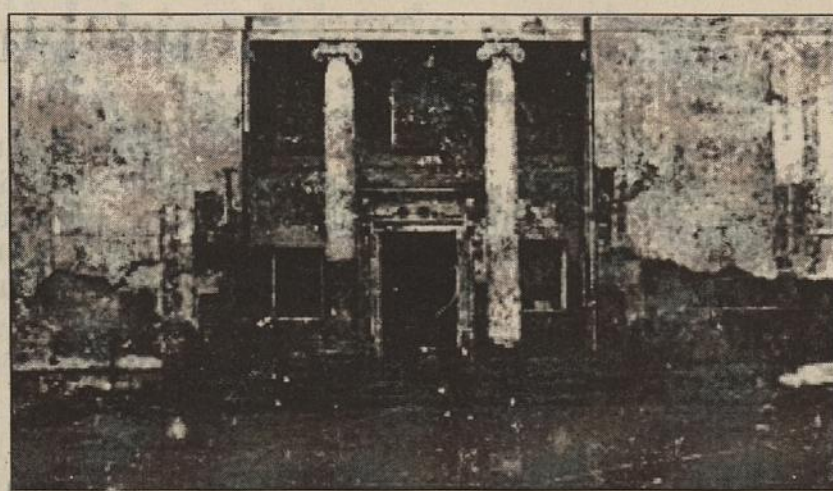
80-ties metų sukaktį pažyminti Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos pastatas Vilniuje

prioritetus pasirenka Vyriausybė. Ji turi apsispręsti, ką pirkti - tankus ar knygas.

Ginklų žvangesys, kiek žinau, pristabdė ir NATO informacijos centro kūrimą bibliotekoje.

Taip, ji ketinome atidaryti ši mėnesį, bet dėl karštų politinių įvykių kiek susilaikėme. Vasara, manau, jis pradės veikti. Dabar turime 4 tarptautinių organizacijų informacijos centrus: Europos Tarybos, Tarptautinio valiutos fondo, Pasaulio banko ir Tarptautinės atominės energijos agentūros. Beje, nuo 1991 m. atliekame ir parlamentinės bibliotekos funkcijas. Vadovybės informacijos skyriaus valdžios institucijoms teikia informaciją, rengia spaudos apžvalgas, renka atgarsius periodikoje apie jų bei atskirų politinių veikėjų veiklą.

Paprastam mirtingajam

R. Treigio nuotr.

Neperskaitytos knygos

Neperskaitytos knygos traukia mane iš mano ramybės, tveria kelius nugarėlėm, šuorais krinta į plaukus išilę jų šriftai.

Neperskaitytos knygos gincijasi pažindamos mane tik iš rankų, nepažiūrėjusios į akis, švilpdamos leidžiamais pro pirštus šimtais puslapiais.

Neperskaitytos knygos sienomis stryksi į viršų, randa gulyklas dulkėse - šalti kambarių stalaktitai.

Neperskaitytos knygos stabteli šalia mano karsto.

Kęstutis Navakas

baugu bristi į begalinę informacijos jūrą. Pasak Sigito Gedos, vien nuo milijoninių skaičių, kuriais skaičiuojamos knygos Nacionalinėje bibliotekoje, ima suktis galva.

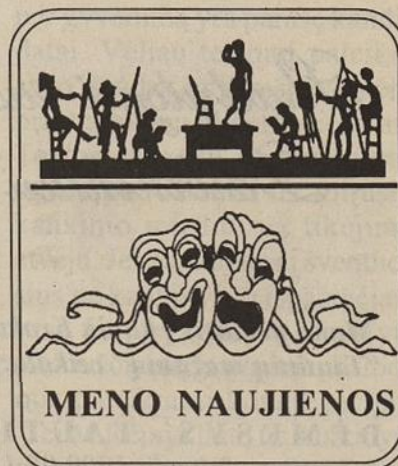
Turime per du milijonus pavadinimų dokumentų, dešimtadalis jų įvesti į kompiuterinį katalogą. Kitais metais skaitytojai jau nebe matys dėžučių su kortelėmis. Nuo kortelinių katalogų visiškai pereisime prie elektroninių. Kaupiame kompiuterinės periodikos straipsnių, jų anotacijų duomenų bazes. Žmonės dar per mažai žino, kokių galimybių teikia naujos informacinės technologijos. Jei anksčiau ruošdamasis disertacijai aspirantas sugaišdavo metus, kol sudarydavo reikiamos literatūros sąrašą, dabar jis tai padaro per valandą. Kompiuteriu per kelias minutes galima surasti visus Jūsų parašytus straipsnius - ne tik pa-

su vienu Seimo nariu. Jeigu jis negrąžins knygų, būsime priversti kreiptis į teismą.

Apsaugos sistema negali apsaugoti ir nuo mėgėjų plėšyti, pjaustyti knygas. Mūsų darbuotojai jau įsidėmėjo vieną profesorių, kuris vis taikosi išsikirti iš knygos reikiama straipsnį, nors bibliotekoje už nedidelį mokestį galima pasidaryti kopijų.

Dauguma mūsų darbuotojų yra psichologiškai parengti gesinti konfliktus su skaitytojais. Deja, pasi-taiko tokių, kurie į bibliotekininką žiūri kaip į visuomenės atmatą, nes jis gauna mažiausią atlyginimą, todėl su juo galima bet kaip elgtis, jam įsakinėti.

Nuo liepos mėnesio 15 proc. bus padidinti nacionalinių įstaigų, tarp jų ir M.Mažvydo bibliotekos, specialistų atlyginimai. Kiek teko girdėti, jūsų

- Pirmasis tarptautinis muzikos industrijos forumas "Fort Riga 99" Rygoje vyko gegužės 20-23 d. Į parodų centrą Kypsaloje (dabar didžiausias verslo parodų kompleksas Baltijos šalyse, jo plotas - 21,700 kvadratinų metrų) suvažiuo įrašų firmų atstovai, leidėjai, koncertų rengėjai, prodiuseriai, kompozitoriai, atlikėjai, šviesos ir garso technologijų kūrėjai, muzikos instrumentų gamintojai bei paslaugų teikėjai iš daugiau kaip 30 šalių.

- Įvairių šalių spauda pranešė apie svarbų Vokietijos kultūros valdžios pasirinkimą. Dabartinis Leipziger operos vadybininkas kompozitorius Udo Zimmermans, garsėjantis kaip aktyvus šiuolaikinės muzikos propaguotojas, 2001 metais iš dabartinio direktoriaus Goetzto Friedricho perims vadovavimą Vokietijos operai Berlyne.

- Singapūro repertuarinis teatras paskelbė pirmojo tarptautinio dramaturgijos konkurso, kurio buvo siekiama skatinti naujų pjesių su azijietiškais motyvais kūrimą, nugalėtoją. Juo tapo tajų kilmės amerikietis Princes Gomolvils. Pagrindinė premija, kurią skyrė dienraštis "The International Herald Tribune", yra 15 tūkstančių JAV dolerių. Laimėtojo pjesė "The Theory of Everything" teatras statys kitais metais.

- Solomon R. Guggenheim fondas paskelbė 179 laimėtojų, kuriems šiemet skirtos Guggenheimo stipendijos, sąrašą. Tai buvo jubiliejinis sprendimas - stipendijos menininkams ir mokslininkams skiriamos jau 75 metus. Šiemet visa jų suma sudarė 6,062 mln. JAV dolerių. Tarp naujų stipendininkų - dramaturgas J.R.Baitz, rašytoja C.Shields, choreografas B.Cummings bei daug kitų mažiau žinomų menininkų.

- Tokijo "Fuji" meno muziejuje atidaryta ekspozicija, pasakojanti apie vieną spalvingiausių prancūzų istorijos asmenybių. Tarp eksponatų - paveikslai, skulptūros, juvelyriniai ir amatininkų dirbiniai, ginklai suvenyrai. Vėliau paroda bus eksponuojama ir kituose Japonijos miestuose.

- Tris vakarus iš eilės Miuncheno filharmonijos orkestras, diriguojamas K.Pendereckio, "Philharmonie Gaststeig" salėje grojo S.Prokofjevo, K.Szymanowskio ir K.Pendereckio kūrinius. Solistas - smuikininkas Chantal Juillet.

- Barselonos Picasso muziejuje eksponuojama 150 Raoul Dufy (1877-1953) kūrinių: paveikslų, piešinių, graviūrų, keramikos ir audinių raštų, surinktų iš viešų bei privačių kolekcijų visame pasaulyje. Tuo pačiu metu "Museu Textil i d'idumentaria" atidaryta ekspozicija, skirta dailininko ryšiams su Liono tekstilės pramone.

- Bonoje, VFR parodų rūmuose, atidaryta Bronzos amžiaus (maždaug 2600-600 metų prieš Kristų) dirbinių paroda "Bronzos amžiaus dievai ir herojai: Europa Odisejo laikais". Iš visos Europos suvežti moliniai indai, papuošalai, ginklai ir šarvai.

- Kelno "Wallraf-Richartz" muziejuje eksponuojama pirmoji monografinė ekspozicija, skirta vienam žinomiausiu Rembrandto mokinių Aert de Gelder (1645-1727). Eksponuojami 58 paveikslai ir 13 piešinių, taip pat ir Rembrandto kūrinių.

Skaitytojai rašo "Darbininkai"

Mano požiūris į ką tik Krokuvoje įvykusį pasitarimą
"Tautinių mažumų" reikalu:

DĖMESYS - TAUTINĖMS MAŽUMOMS (*"Lietuvos Rytas"*, 1999.05.17, nr.112)

Pastaba:

Apsidžiaugiau pamatęs šią antraštę. Pamaniau, jog kažkam pagaliau jau parūpo klausimą kelti New Yorke, bet skaitant paaiškėja, jog dar toli gražu iki lietuvių tautinių mažumų klausimo iškėlimo globaliniu mastu.

Tekstas:

Krokuva, gegužės 16 d.(ELTA).

Lietuvos Seimo ir Lenkijos Seimo narių asamblėja paragino Lietuvos ir Lenkijos vyriausybes, nevalstybines, visuomenines ir religines organizacijas remti lenkų tautinės mažumos Lietuvoje ir lietuvių tautinės mažumos Lenkijoje kultūros plėtrą.

Pastaba:

Aiškiai matyti, jog trūksta objektyvumo už Lietuvos ir Lenkijos ribų gyvenančių tautinių mažumų atžvilgiu. Neužtenka vien nei sudaryti įspūdį, jog tik Lietuvoje ir Lenkijoje iki šiol mažumos buvo ir tebėra neva apleistos.

Tekstas:

Tai skelbia šios tarpparlamentinės institucijos nutarimas dėl bendradarbiavimo kultūros srityje. Jis buvo priimtas Krokuvoje vykusioje Lietuvos ir Lenkijos Seimo narių asamblėjos sesijoje, skirtoje abiejų tautų kultūriniam bendradarbiavimui aptarti.

Krokuvoje nustatytas reglamentas, kuriuo remdamasi Lietuvos ir Lenkijos Seimo narių asamblėja skirs kasmetines abiejų tautų premijas už ypatingus laimėjimus kultūrinio bendradarbiavimo srityje.

Pastaba:

Šis "Reglamentas" aiškiai perkeltas į tarptautinę plotmę apsvaistymui, nes iki šiol premijomis mažumų kultūros nebuvo ir nėra skatinamos. Būtų sensacija, jei šis Lenkijos Seimo variantas būtų įtrauktas Žmogaus Teisių Deklaracijon kaip nauja idėja

varžybų keliu laimėti trofėją ir piniginių paramų savo "komandai".

Tekstas:

Sesijoje priimta dokumente dėl abiejų šalių bendradarbiavimo integruojantis į Europos Sąjungą ir NATO pažymima, kad būtina toliau puoselėti nuolatinį Lietuvos ir Lenkijos politinį ir karinį bendradarbiavimą bei strateginę partnerystę.

Dokumente pabrėžiama Lietuvos ir Lenkijos taikos palaikymo bataliono LITPOLBAT įkūrimo svarba. Jame pažymima visokeriopa Lenkijos parama Lietuvos siekiams integruotis į Europos ir euroatlantines struktūras.

Pastaba:

Šios dvi pastraipos aiškiai išmestinos iš kultūrinio bendradarbiavimo aptarčių, nes su karinėmis intervencijomis taikai palaikyti ir su Lietuvos siekiams integruotis į Europos struktūras, neturi nieko bendro. Jokia tarptautinė organizacija, kovojanti su žmogaus teisių pažeidimais smurto keliu, nesutiks, kad kultūrą manipulių kariniai konfliktai ir grąšinimai pastoti kelią Lietuvos siekiams.

Tekstas:

Asamblėja atkreipė abiejų šalių vyriausybės dėmesį į tai, kad būtina kuo greičiau pasirašyti sutartį dėl asmenų, priklausančių lenkų tautinei mažumai Lietuvoje ir lietuvių tautinei mažumai Lenkijoje, vardų ir pavardžių rašymo. Asamblėjos nuomone, sprendžiant administracinių teritorijų reformų problemas bei pasienio užkardos dislokavimo Punsco valsčiuje klausimą, turi būti atsižvelgiama į valstybės interesus ir vietos bendruomenės nuomonę. (pabaiga)

Pastaba:

Dėl vardų ir pavardžių rašymo taisyklių, manau, niekas nekreips dėmesio. Visame pasaulyje jos spaudoje bus rašomos ir toliau taip, kaip kiekvienai tautai atrodo skamba geriau savo ausiai. Pav.: Lietuvoje - Prunskienė, o jai nuvykus Lenkijon, kas nors ją įvardins - Prunskova, o ispanų šalyje ją tuojau pat suvyrins - de Prunskis (angl. "of Prunskis"). Tai kas čia tokio? - dėl to jokia pusė bylos nekėlė ir nekels, nes po sugrįžimo Lietuvon vėl liks kuo buvusi. Tas pats ir dėl įrašymo pasuose - kieno valdžia, to ir valia. Jokie reglamentiniai pasitvarkymai čia nieko nenumės.

O dėl užkardos dislokavimo Punsco valsčiuje klausimo, jei yra pasakyta, kad "turi būti atsižvelgiama į valstybės interesus", tai vietos bendruomenės nuomonė nebus bojama. Ir taip pat negali būti tenkinamos lenkų užgaidos dėl teritorijos paskirstymo Vilniaus krašte, nes valstybės interesai yra ir bus aukščiau grupinių kaprijų.

Išvada:

Tautinių mažumų klausimai sprendžiami ne Krokuvoje, o Tautų Sgoje New Yorke, kur privalo dalyvauti ir už Sov. S-gos padarinius atsakomągoji Rusija, kurioje ką tik Maskvoje pas lietuvių lankešis Žilvinas Beliauskas rašo:

Dabar jų vaikai jau verčiami registruotis kaip Rusijos piliečiai ir jiems gresia tarnyba tos šalies armijoje. Gyventi be Rusijos pilietybės kažkokiu būdu pajėgia tik visiškai išimtiniai vienetai, kurie kenčia baisią diskriminaciją (net už butą moka, kaip man sakė, gal 10 kartų brangiau), turi prieš du mėnesius valdžiom pranešti apie ketinimą važiuoti į Lietuvą (kurios piliečiai jie yra!). Tie kas turi abi pilietybės bijo kur nors prasitarti, kad turi ir lietuvišką pasą, nors tai leidžia jų Konstitucija, nes bet koks valdininkas gali pridaryti aibę nemalonumų, kartais kertant sieną vos to paso neatima. Taip kad problemų skirtumai akivaizdūs, nes jie gyvena dar labai neteisingoje šalyje, kur veši rusiškas nacionalizmas.

Lietuvoje tuo tarpu vis neturintys Lietuvos pilietybės, bet legaliai gyvenantys teturi tą skirtumą, kad nebalsuoja ir armijoje netarnauja. Todel kartais paaugliai nueina į Rusijos ambasadą, pasiima rusišką pasą ir špygą rodo mūsų armijai.

Jonas Kasieliūnas

Vyriausias Lietuvos baikeris tebevažinėja 1931 metų "Harley Davidson"

Vyriausiu Lietuvos baikeriu laikomas 87 metų Antanas Ilgauskas Kauno baikerių šventėje važiavo 1931 metų "Harley Davidson" motociklu, kuriuo prieš 60 metų laimėjo motociklininkų lenktynes aplink Lietuvą.

A. Ilgauskas vadovavo šeštadienį Kaune vykusios moto-

ciklininkų šventės kolonai. Jis buvo apsirengęs originalia "Harley Davidson" apranga, kurią, kaip ir savo motociklą, išsaugojo iš tarpukario.

A. Ilgauskas per 1938 metais vykusią Tautinę olimpiadą laimėjo lenktynes "Aplink Lietuvą".

Omnitel Laikas

SCHUYLER SAVINGS BANK

Mes siūlome:

*Taupymo sąskaitas *Taupymo sertifikatus
*IRA sąskaitas

*Asmeniškias ir komercines čekių sąskaitas
*Tiesioginį pinigų deponavimą

*Namų paskolas *Automobilių paskolas

* Namų remonto paskolas *Sąskaitų paskolas
*Namų (Home Equity) paskolas

Naujos, patogios darbo valandos ir draugiškas patarnavimas gerai tarnauja mūsų visuomenėl...

Mūsų adresas:

24 Davis Avenue
Kearny, NJ 07032
(201) 991-0001

arba skambinkite nemokamai:
1-888-SCHUYLER
(1-888-724-8953)

RigaVen Travel Inc.

• We have GREAT CRUISES •

• Tours to Ireland, Scotland, England and Europe •

• Discover Costa Rica •

Low fares to VILNIUS

From New York - JFK

MAY 14 - JUNE 13 - \$650.-

JUNE 14 - AUG 15 - \$800.-

SPECIAL LOW FARES ON SPECIFIC DAYS
"Limited availability" - Call for Details

Call

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: Riga Ven@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127

Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- Siuntiniai į Lietuvą su pristatymu į namus. Jūros tranzito laikas tik dvi savaitės.
- Labdaros siuntiniai per GIFT OF HOPE programą.
- Perkraustymo į Lietuvą paslaugos.
- Pinigų persiuntimas į Lietuvą.
- Pigios telefono paslaugos.
- Telefono kortelės skambinti į Lietuvą.
- Vertimo paslaugos

NAUJOS PASLAUGOS

- Siuntinių persiuntimas iš Lietuvos į Ameriką (tik didesniais kiekiais).
- Perkraustymas iš Lietuvos į Ameriką.
- Komercinės siuntos iš Lietuvos į Ameriką.
- Informacija telefonu:
617-269-4455, 617-834-4577

V. Kelerienės nuotr.

VASAROS SKRYDŽIAI Į VILNIŲ

iš New Yorko (JFK) Finnair linija

Birželio 7 - Rugsėjo 15

tik pirmadieniais

\$580 plus mokesčiai

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161

800-778-9847

Fax: 718-423-3979

e-MAIL: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET

web site: www.vytistours.com.

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION
PICK-UP SCHEDULE FOR JUNE AND JULY OF 1999

June 26	Brooklyn, NY	12-1pm
June 29	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
July 1	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
July 2	Philadelphia, PA	11-12 noon
July 3	Brooklyn, NY	12-1 pm
July 13	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
July 15	Elizabeth, NJ	11-12 pm
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm

For more information please call:
1 800-775-7363 or 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$650 r.t.

One way to Vilnius \$410

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

Inž. Kostą Klybą prisimenant

Ramioje Woodhaveno, NY, lietuvių bendruomenėje gyveno elektros inžinierius Kostas Klybas, ramus žmogus, rūpestingai prižiūrėjęs savo namus, juos išpuoselėjęs, sėkmingai pasireiškęs savo profesijoje. Netikėtai jis mirė 1999 gegužės 26 d. Buvo patekęs į ligoninę su plaučių uždegimu. Ligą nugalėjęs, buvo perkeltas į sustiprėjimo skyrių. Tenai įsikūręs, paprašęs žmonos, kad ji atneštų visokiausių reikmenų ir laikraščių, prigulė pailsėti. Greitai užmigo ir - neatsibudo. Bemiegantį išsivedė mirtis, palikdama artimuosius giliam liūdesy. Liko žmona Rita Klybienė - Kregždytė, du sūnūs: Donaldas ir Robertas, sesuo Vida Vambutienė. Išėjo palikdamas gražiai sutvarkytus namus, statytas elektros jėgaines, gimtojo Biržų krašto prisiminimus ir gana įdomią gyvenimo istoriją.

Kostas Klybas gimė 1921 m. kovo 12 d. Biržuose. Ten lankė gimnaziją ir ją baigė 1939 m. Atvykęs į Kauną, VD Universitete studijavo elektros inžinieriją. Šalia jos, prie Kauno valstybinio teatro, lankė dramos studiją. Jo studijų draugai buvo Donatas Šulaitis ir Vitalis Žukauskas. (D. Šulaitis gyveno NY apylinkėje, V. Žukauskas čia mirė 1997 m.)

Prasidėjęs pasaulinis karas ir okupacijos atnešė naujus vargus. Žmonės ėmė dairytis, ar negalima kaip nors pasitraukti iš Lietuvos. Tuo metu Kaune evangelikų reformatų klebonu buvo kun. Petras Dagys, prieš

tai tokiu klebonu buvęs pajūryje prie Palangos ir Šventosios. Ten jis pažinojo daug žvejų. Užkalbino juos ir taip sudarė galimybę daug kam pasitraukti į Švediją. Jų tarpe buvo ir Klybų šeima. Vieni laivu išvyko Kostas, jo sesuo Vida ir motina. Jie visi laimingai pasiekė Gotlando salą. Tėvas plaukė kitu laivu, bet jį pagavo vokiečių karo laivas, internavo, išgabeno į Vokietiją. Vėliau šeima dėjo dideles pastangas tėvo išgelbėjimui. Talkinant Švedijos Raudonajam Kryžiui, į Švediją sugrįžo ir tėvas. Šeima Švedijoje praleido du su puse metų.

Kostas Klybas

Tuo pačiu laiku kun. P. Dagio pastangų dėka į Švediją pasitraukė ir Kregždžių šeima iš Kauno. Jų dukra Rita jau draugavo su Kostu Klybu. Draugystė tęsėsi ir naujame krašte. Emigravę į Švediją, stengėsi išvykti į Ameriką. Susirado giminių Amerikoje ir joms padedant 1947 m. atvyko į Ameriką. Jadvyga Kregždienė buvo gimusi Amerikoje ir mažą pervežta į Lietuvą. Ji greitai atgavo Amerikos pilietybę. Kosto dėdė gyveno Seattle, WA, bet Kostas ten neįsikūrė - greitai grįžo į New Yorką. Gavęs stipendiją, elektros inžinierijos

studijas tęsė Wisconsin universitete. Mokėsi tik metus. Baigęs studijas, 1948 sausio 2 d. vedė Ritą Kregždytę ir su ja kurį laiką gyveno Wisconsin. Į New Yorką atsikėlė 1953 m. Pradėjo dirbti American Electric Power Service Corp., kur dirbo 28 metus. 1981 m. įstai-ga išsikėlė į Ohio, bet Kostas pasiliko New Yorke. Įsidarbino bendrovėje, kuri planavo ir atomines jėgaines. Naujoje darbo vietoje jis vadovavo statybos skyriui, planavo jėgaines. Iš tos bendrovės į pensiją pasitraukė 1986 m.

Įsikūrusi New Yorke, K. Klybo šeima uoliai talkino evangelikų reformatų parapijos susikūrimui, kai jos klebonu buvo kun. Petras Dagys.

Kostas buvo pasistatęs vasarnamius, kur praleisdavo savaitgalius. Jo tėvas (buvęs Biržų burmistras) mirė 1966 m. gruodžio mėn., motina 1984 m. spalio mėn. Jo sesuo Vida Vambutienė, biochemikė, gyvena Woodhaveno apylinkėje.

Tai dar viena žmogaus emigranto istorija, kupina ir ilgesio, ir liūdesio.

(p.j.)

Sugriauta Jugoslavija padės atsigausti vertybinių popierių rinkoms

(atkelta iš 1 psl.)

Optimistai atsikerta - ryškėjanti karo Kosove pabaiga su tvirtins svyruojančią vertybinių popierių rinką ir prasidės naujas kainų kilimas. Todėl išmincingi investuotojai šiandien stengiasi užbėgti įvykiams už akių ir akcijas perka, o ne parduoda. Optimistai tikisi fantastiškų pelnų - iki spalio mėnesio, tikimasi, Amerikos vertybinių popierių kainos turėtų padidėti net 30 procentų! Tačiau kadangi kalbos apie gresiantį rinkos krachą veikia net ir didžiausius optimistus, jie vis dėlto pataria pirkti tik labai patikimų kompanijų vertybinius popierius.

Skeptikai mato kitokią scenarijų vertybinių popierių rinkose. Jų manymu, iš išsivysčiusių šalių rinkų pinigai pradės grįžti į atsigaujančias Azijos šalių rinkas. Todėl pinigų perteklius, kuris dabar biržose palaiko pir-

kimo tendencijas, išnyks. Tad tikėtis didelio akcijų kainų kilimo apskritai nėra pagrindo.

Dėl vieno skeptikai ir optimistai sutaria - vos tik pasibaigs konfliktas Kosove, iškart pabrangs statybinių firmų vertybiniai popieriai, o paskui juos - ir kitų kompanijų, kurios gaus Europos Sąjungos užsakymus atstatyti sugriautą Jugoslavijos ekonomiką. Buvusi Jugoslavija dabar taip sugriauta, kad darbo čia užteks beveik visoms Europos statybinėms firmoms. Dėl numatomos darbų apimtys - apie 100 milijardų JAV dolerių - subombarduotos Jugoslavijos atstatymas bus pats didžiausias biznis nuo pat Europos atstatymo po Antrojo pasaulinio karo. Nors skaičiai įkvepiantys, tačiau kol sprogsta bombos, pagal apklausas beveik pusė investorų yra linkę pataupyti savo

pinigus geresniems ir aiškesniems laikams.

Geresni laikai neskuba ateiti. Net ir pasibaigus Kosovo konfliktui liks daugybė problemų, kurios trukdys išbėgti vertybinių popierių rinkai. Pirmoji - Rusijos nestabilumas. Antroji - vos ne pusė dabartinės Europos Sąjungos šalių, pretenduojančių į vieningą ekonominę erdvę, praskolinio daug daugiau, nei yra leidžiama Maastrichto sutartyje numatytuose ekonominiuose kriterijuose. Ekspertų manymu, būtent dėl šio įsiskolinimo paskutiniosiomis savaitėmis Europos valiutų rinkoje taip nukrito euro kursas.

Silpnas euro nėra didelė problema - jis net skatina eksportą. "Deutsche Bank" vyriausiasis ekonomistas N. Valter tvirtina, jog nieko neatsitiks baisaus,

jei euro atpigs iki 1 dolerio už vieną eurą kainos. Ateityje vis tiek euro turėtų gerokai pabrangti, todėl jau dabar daugeliui banko klientų yra patariama atsisakyti dalies dolerių ir pirkti euro.

Tačiau pati didžiausia vertybinių popierių rinkų problema - psichologinis 2000 metų barjeras. Daugelis Amerikos ekspertų tvirtina, kad nežinia vertybinių popierių rinkoje yra atsiradusi būtent dėl maklerių abejonių - koks bus pasaulis trečiajame tūkstantmetyje? Rinkos analitikai įsitikinę - kai makleriai pamatys, kad po dūktantųjų dangus liko toks pat mėlynas, ir jame plauko debesys, iš to džiaugsmo vertybiniai popieriai taip pabrangs, kaip dar niekada nebuvo brangę. "Tai bus aukso amžius", - įsitikinęs Wall Street makleris H. Tyme.

Pagal "Wirtschaftswoche" paruošė Saulius KETURAKIS

Kauno diena

Išėjusiems sugrįžti

(atkelta iš 4 psl.)

literatūrinio nuosmukio. Vienas svarbiausių šio leidinio organizatorių buvo poetas ir kritikas A. Nyka-Niliūnas.

Antroje ekspozicijos salėje atsivėrė platesnė ir įvairesnė išeivijos kultūrinio-literatūrinio gyvenimo panorama. Muziejaus išeivių literatūros sektoriaus vedėja D. Kuizinienė parengė ekspozicijos planą, remdamasi istoriniu egzodo literatūros principu.

Ekspozicijoje, monografiškai pateikiama H. Radausko, A. Vaičiulaičio, J. Jankaus, P. Andriūšio, K. Bradūno, H. Nagio, A. Nykos-Niliūno, A. Skėnos, M. Katiliškio, B. Pūkelevičiūtės, A. Landsbergio, K. Ostrausko, A. Mackaus, Liūnės Sutemos kūryba. Fragmentiškiau atskleidžiamos kitų rašytojų asmenybės ir kūryba: J. Tysliavos, G. Tulauskaitės, K. Grigaitytės, S. Santvaro, J. Meko, V. Šlaito, J. Blekaitio, A. Gustaičio, P. Babicko, L. Švedo, L. Andriekaus, J. Kėkšto, V. Mačernio, J. Švabaitės, K. Barėno, L. Dovydėno, J. Gliaudos, J. Kralikausko, N. Maralaitės, P. Orintaitės, E. Cinzo, A. Barono, A. Baranausko, Alės Rūtos, Č. Grincevičiaus, P. Jankaus, V. Alanto ir kitų.

Taip pat yra standai, skirti teatrui, kritikai, jauniems iš-

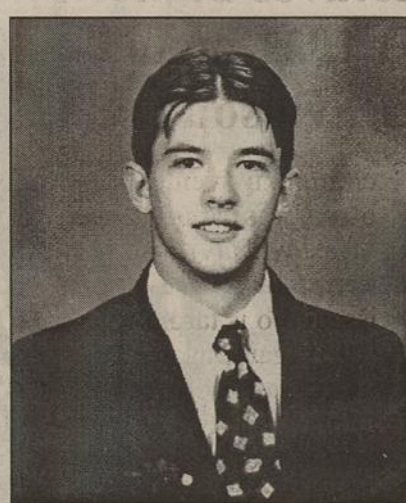
eivijos rašytojams. Minėtinas stendas skirtas rašytojo S. Zbarsko leidybinei veiklai. Jo knygų leidykla "Manyland Books" garsino lietuvių rašytojų kūrybą pasaulyje, taip pat "Santaros-Sviesos" organizacijos veiklą, kurios spiritus movens buvo prof. V. Karolis, taip pat dalyvavo V. Rastenis, T. Venclova, M. Drunga, V. Adamkavičius-Adamkus, L. Sabaliūnas ir R. Mieželis.

Šia ekspozicijos koncepcija buvo stengiasi atskleisti kiek įmanoma pilnesnį išeivijos kultūrinio-literatūrinio proceso vaizdą. Remiantis estetine principu, be jokios abejonės, ekspozicija būtų kitokia. Tačiau nustatyti literatūros kūrinių svarbą literatūros istorijoje yra daugiau literatūrologų ir literatūros kritikų pareiga. Mes, muziejaininkai, džiaugiamės visais, ieškančiais kelio namo.

Ar muziejus gali atstoti išeivių rašytojams gimtuosius namus? Poetė Liūnė Sutema viename iš savo interviu yra sakiusi, kad "atminimais ir muziejų - juk negyvensi".

Bet mes, rengdami šią ekspoziciją, stengėmės daugumai išeivijos rašytojų surasti vietą išvargusiai galvai ir širdžiai priglausti. Lyg namuose...

Gabus Jaunuolis

Darius Juozas Razgaitis

gegužės mėnesį baigė pirmuosius studijų metus Bostono universiteto Tarptautinių santykių srityje Honors programoje ir yra įrašytas į dekanų sąrašą (dean's list). Jis buvo apdovanotas geriausiai pasižymėjusiu prancūzų kalbos studijose.

Darius praėjusiais metais su aukščiausiais pažymiais baigė prestižinę Chaminade katalikų gimnaziją. Visus ketverius metus toje mokykloje Darius aktyviai reiškėsi mokyklos gyvenime ir dalyvavo gamtos mokslų, prancūzų kalbos, meno ir Socialinių mokslų klubuose. Dar priklausė amerikietiško futbolo, imtynių ir lengvosios atletikos komandoms. Mokyklos orkestre grojo būgnais. Darius nuo pat mažens mokėsi skambinti pianinu pas Dalią Sakaitę ir kas met daly-

vavo New Yorko valstijos NYSSMA muzikos konkurse, kur yra laimėjęs nemažai aukso medalių. Darius lankė ir "Maironio" lituanistinę mokyklą, šoko "Tryptinio" tautinių šokių grupėje ir kasmet stovyklavo "Neringos" stovykloje. Dabar Bostone priklauso "Sambūrio" tautinių šokių grupei.

Taip pat Darius yra geras atletas, ypač pasižymėjęs 100 ir 200 metrų bėgime, dalyvavęs didžiausiose Amerikos bėgimo rungtynėse Philadelphiaje (Penn Relays) ir Bostone (Nationals). Praėjusią vasarą Darius dalyvavo Sporto šventėje Lietuvoje keliautojų grupėje (dviratis, orientavimas, baidarės), jungtinėje JAV - Lietuvos komandoje "Jotvingis". Komanda laimėjo trečią vietą, o Darius parsivežė ir "geriausio svečio sportininko" trofėją. Šios vasaros dalį Darius praleis Lietuvoje, lankydamas lituanistinius kursus Vilniaus universitete ir dirbdamas savanorių stovykloje Lietuvoje. Kitą dalį praleis dirbdamas vienoje teisės firmoje New Yorke ir vadovaudamas "Neringos" stovykloje Vermonte.

Linkim šiam gabiam jaunuoliui geriausios sėkmės tolimesnėse studijose, sporte ir lietuviškame gyvenime.

a.n.

Ruošiamės stovyklai! Andrius Kazlauskas ir Ruta Pakšaitė Neringos talkos savaitgalyje dažo kunigo namelį. Stovykla jau pasiruošusi priimti stovyklautojus! Dar yra keleta vietų stovyklauti Neringoje, galite skambinti tel. 802-254-8090

Ambasadoriui ADOLFUI VENSKUI,
Dr. ALDONAI ŠLEPETYTEI-IANNACE,
MINDAUGUI ir RITAI IANNACE,
netekus mylimos žmonos, sesers ir tėtos

**BIRUTĖS ŠLEPETYTĖS-
VENSKUVIENĖS,**

Ilgametės mūsų atstovės Pasaulinėje Katalikų
Moterų Organizacijų Unijoje, reiškiamo gilią
užuojautą ir kartu liūdimė.

PASAULIO LIETUVIŲ KATALIKŲ
ORGANIZACIJŲ SĄJUNGA

Žymiai visuomenininkai
ilgametėi VLIKŲ leidžiamos
prancūzų kalba ELTOs redaktorei

A. + A.

**BIRUTEI ŠLEPETYTEI-
VENSKUVIENEI**

mirus, vyrui J. E. Amb. ADOLFUI VENSKUI
ir seseriai Dr. ALDONAI ŠLEPETYTEI-JANAČIENEI
su šeima reiškiamo gilią užuojautą.

TAUTOS FONDAS

PADĖKA

Prašydo tavo numylėta rožė, bet tu jos nematei...

A. + A.

**ELENA BALTRULIONYTĖ-
ANDRUŠKIENĖ**

trumpai pasirgusi mirė š. m. birželio 1 d. Parkway ligoninėje Forest Hills, NY. Buvo pašarvota Shalins laidojimo koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko birželio 3 d. Nuoširdžiai dėkoju JE vyskupui Pauliui Baltakiui, OFM, už dalyvavimą šermentyse. Didelis ačiū prel. Algimantui Bartkui, kuris specialiai atskrido į laidojimo iš Romos ir šermentyse tarė jautrų atsisveikinimo žodį.

Laidotuvės įvyko birželio 4 d. Po koncelebrutų mišių Apreiškimo par. bažnyčioje, kurias aukojo prel. Alg. Bartkus, kun. Vyta. Palubinskas, kun. Jonas Pakalniškis ir kun. Stasys Raila, buvo palaidota Cypress Hills kapinėse. Nuoširdžiai dėkoju visiems, kurie atvyko į šermentis, dalyvavo laidojimo ir guodė mane liūdesio valandose. Ypatingą padėką reiškiau Nijolei Baltrulionienei, kuri mane guodė ir drąsino. Be jos pagalbos būtų buvę labai sunku.

Nuoširdžiai dėkoju p. M. Shalins ir p. O. Barauskienei už rūpestingą laidojimo patarnavimą.

Ačiū visiems draugams už suraminimą ir paguodą.

Nuliūdęs vyras Henrikas

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Daugiau New Yorko žinių yra 7-ame puslapyje.

"Darbininko" įstaigos atostogaus nuo liepos 3 iki liepos 17 d. "Darbininkas" neišeis liepos 9 ir liepos 16 d. Poatostoginis numeris išeis liepos 23 d.

Už a. a. dr. Lidijos Stannaitienės sielą jos mirties 30 metų sukaktį prisimenant, šv. Mišios bus aukojamos **birželio 26 d.**, šeštadienį, 11 val. ryto Apreiškimo par. bažnyčioje. Marina ir Zigmas Raulinaičiai prašo draugus ir pažįstamus prisiminti ją savo maldose

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Vyčių 110 kuopos mėnesinis susirinkimas bus birželio 27 d.

Suaugusiųjų katekizacija - paruošimas krikštui numatoma pravesti mūsų parapijoje lietuvių kalba, jei bus norinčiųjų. Prasidėtų rugpjūčio mėnesį. Visi žinome, kad bolševikmečiu daug vaikų nebuvo pakrikštyti. Kursai vyktų kartą savaitėje parapijos klebonijoje. Norinčius tuos kursus lankyti prašome užsiregistruoti pas kun. V. Volertą t.l. (718) 326-2236

Birželio 19 d. aukso žiedus sumainė **Kęstutis Grinevičius** ir **Renata Kisieliūtė**. Sveikiname!

Dail. Elena Urbaitytė gegužės 20 d. išvyko į Lietuvą, kur išbus 5 savaites. Grįžta birželio 28 d. Pirmučiausias dailininkės tikslas - grafikos paroda, rengiama Kauno dailės muziejuje. Su savimi ji nusinešė 17 darbų. Grafikos kūrinių yra likę ir iš ankstyvesnių kelių metų. Iš viso parodoje bus išstatyta apie 40 juodai baltos grafikos kūrinių. Žada išleisti ir parodos katalogą. Kitas kelionės tikslas - pasirūpinti meno leidiniu. Gyvendama New Yorko artumoje, lankydama įvairias parodas, rašydavo pastabas apie dabarties meną. Rašė angliškai. Taip susidarė gražus pastabų rinkinys, kurio tema - kas yra dabarties menas. Lietuvoje ieškos vertėjo. Trečias kelionės tikslas yra aplankyti Šiaulius, kur ji augo ir mokėsi. Šiaulių dramos teatrą ugdė ir globojo S žmonės; vienas jų buvo jos tėvelis. Dabar dailininkė nori ištirti galimybes prie Šiaulių teatro pastatyti savo sukurtą skulptūrą. Jos skulptūros jau puošia ir Vilniaus miestą.

Prel. Michael C. Ozalas, šv. Juozapo lietuvių parapijos Wilkes Barre, PA, klebonas emeritas, mirė š. m. kovo 1 d., sulaukęs 87 metų amžiaus.

Prel. Ozalas, sūnus Kazimiero ir Antoinette Samuolis Ozalas, gimė gruodžio 19, 1911 Palmerton, PA. Baigęs Palmerton aukštesniąją mokyklą, įstojo į St. Vincent kolegiją, Latrobe. Baigęs studijas, studijavo St. Mary's kunigų seminarijoje Emmitsburg, MD, ir 1939 n, birželio 3 d. Scrantono vyskupo William J. Hafey, D. D., buvo įšventintas kunigu.

Vikaravo keliuose lietuvių parapijose. 1943 m. iki 1946 m. buvo Amerikos laivyno kapelionu ir išėjo į atsargą, turėdamas leitenanto laipsnį. Vėl dirbo įvairiose parapijose iki 1969 m., kai buvo paskirtas klebonu šv. Juozapo parapijoje Scranton, PA. 1983 m. buvo pakeltas į prelatus.

Nuliūdime liko sesuo Pauline Nako, St. Louis, MI, sūnėnai ir dukterėčios.

Jurgis Kazlauskas, gyv. Stamford, CT, mirė š. m. gegužės 17 d., sulaukęs 80 metų amžiaus. Velionio pageldavimu palaikai bus pervežti ir palaidoti Lietuvoje. Paliko brolių Vaitiekų Kanadoje ir didelę giminę Lietuvoje. Žmona Genovaitė mirė 1995 m., palaidota Lietuvoje.

Apreiškimo par. žinios

Pirmąją komuniją birželio 27 d. per 11 val. mišias priims: Ramūnas Bartulis, Gabija Blaudžiūnaitė, Dovas Bukauskas ir Gintas Norvila. Sveikiname!

Parapijos apatinėje salėje sekmadieniais po 11 val. mišių pradėti šachmatininkų žaidimai. Dėl informacijų skambinkite Ed. Stakniui tel. 718 523-8517.

Moralės problemos dabarties visuomenėje ir mokykloje

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius

Yra svarbių politinių, ekonominių ir socialinės plėtros rūpesčių, tačiau tarp jų prioritetinę vietą turėtų užimti tautos moralės ugdymas. Sakau "turėtų užimti", nes politikai ir valdžios vyrai tam skiria aiškiai per mažai dėmesio, kuris paskėsta betvarikančiomis neatidėliotinus visuomenės reikalus. Todėl visuomeninės organizacijos ir Bažnyčia nuolat turi nagrinėti su morale susijusius klausimus, juos kelti į viešumą ir, kur reikia valdžios pagalbos, gerąją prasmę neduoti jiems ramybės, darant įtaką Seimui, kad priimtų reikalingus įstatymus, bei vyriausybei, kad pakankamai dėmesio ir lėšų skirtų dvasiniam tautos ugdymui.

Mes labai dažnai matome tik tai, kas vyksta "mūsų kieme". Lietuvoje daug nusikaltėlių, paplitusi korupcija, alkoholizmas ir kitos bėdos, nors po gimtosios nuodėmės yra sužeistas ir serga visas pasaulis. Negalima teigti, kad tik pokomunistinės epochos žmonės nelaisvės metų yra pažeisti, nes žmogaus dorą ne mažiau griauia ir laukinis kapitalizmas, kurio nagus labai aiškiai jaučiame. Pelną vaikymasis užvertė Lietuvą pornografija, žemiausio lygio TV laidomis, prievartos ir sekso filmams; dolerio garbinimas daugelį tiesiog nužmogino. Nebandysiu tai paremti faktais, nes nuo kriminalinės kronikos kasdieninių aprašinių jį visiems jau darosi bloga.

Vis dėlto Lietuva, kaip pokomunistinė šalis, turi savų ypatinčių, kurių negalima nepastebėti. Atrodo, tarsi būtų pažeista mūsų "imunitinė sistema", tarsi sirgtume dvasiniu AIDS. Penkiasdešimt metų paliko ryškių pėdsakų žmonių sąmonėje ir dvasioje. Tikėjimą, į kurį galima atsiremti ir kuris kaip skydas saugo žmogų nuo blogio įtakos, išlaikė nedaugelis, - vargu ar tai peršoktų 15 proc. riba. Ilgą laiką gyvendami nelaisvoje visuomenėje, daugelis nusmuko iki tokio lygio, kad jiems aukščiausiomis vertybėmis tapo "duona ir žaidimai". Nesistebėkime, kad subyrėjus Berlyno sienoms, mes puolėme ne prie dvasinių vertybių, bet, tarsi Romos vergai, prie to, kas naudinga, blizga ir malonu, nors už

tai kasdien mokama sudaužytų gyvenimų, o neretai ir gyvybės kaina.

Laukinis kapitalizmas telpa į Jėzaus Kristaus vartotą sąvoką "pasaulis", kuris suprantas tik pinigais, malonumus bei valdžią ir nekenčia kiekvieno, kuris bando elgtis kitaip. "Jei pasaulis jūsų nekės, tai žinokite - jis manęs nekentė pirmiau negu jūs" (Jn 15, 18). Laukinio kapitalizmo moralė ir stabas yra pinigai, dėl kurių paaukojamos visos kitos vertybės: Tėvynė, religija, moralė ir tikroji žmogaus garbė. Kovojama už prostitucijos ir lošimo namų įteisinimą, alkoholio ir tabako reklamą; bandoma įrodinėti, kad pražus Lietuvos finansai, jei nebus tabako reklamos ar legaliai veikiančių lošimo namų. Laukinis kapitalizmas gina abortus, propaguoja dirbtinį apvaisinimą, visas jaunimo problemas bando išspręsti tik prezeratyvais, - visa tai kai kam yra aukso kasyklos. Neturėkime iliuzijų, kad, pakilus ekonomikai, žmonių sąmonėje kažkas pasikeis ir gera. Mūsų laukia labai sunkus, nedėkingas ir nepopuliarus darbas. Pinigų, hedonizmo ir aplodismentų ištroškusi visuomenė visada bus nusistačiusi prieš tuos, kurie bandys atsistoti skersai kelio mirties kultūrai. Jėzaus Kristaus nukryžijavimas yra labai simboliškas, primenantis, kas laukia visų, kurie rimtai bando keisti pasaulį ir gera. Visai nenoriu kam nors atimti drąsos arba pasakyti, kad kova už moralą visuomenėje yra beviltiška. Jei nesuprasime, su kokiomis jėgomis turime reikalų, ir jei nesiorganizuosime į didelį žygį prieš tautos skandinimą blogio bedugnėje, mūsų visos viltys matyti gražią Lietuvą liks tik Anderseno pasakų svajonėmis.

Didelį rūpestį kelia dorinio moksleivių ugdymo srityje išgalinčios naujos švietimo politikos kryptys, kai nenorima suprasti, kokią vietą žmonių gyvenime užima tikėjimas Dievu. Norima formuoti "atviro visuomenės" piliečius, iš kurių galvų ir širdžių būtų ištrintas patriotizmas ir tikėjimas. Leiskite kaip pavyzdį pateikti Atviro Lietuvos Fondo paremtą dorinio ugdymo vadovėlį "Esu

žmonių vaikas", skirtą trims klasioms (5 kl. - 7 kl.). Jame yra daug gražių ir protingų dalykų, kuriuos vaikams reikia žinoti apie save ir pasaulį, tačiau apie Dievą surasime tik vieną pasaką, apie Jėzų, - kad Jis viso labo tik žydų pranašas (94 psl.), apie tikėjimą - kad majai turėjo žynius, o Tibo- to valstybinė religija - budizmas. Kita doriniam ugdymui skirta knyga "Šių laikų dorovinės problemos" tik sumenkina krikščionybę ir išaukština pasaulietinį humanizmą.

Turint tai galvoje, reikia kalbėti apie religijos pamokas, kuriomis rūpinasi Bažnyčia. Palyginę Lietuvos situaciją su kitų pokomunistinių kraštų Rytų Europoje, nesunkiai pamatyti, kad mes esame pasiekę labai gerų rezultatų. Mes jau sugebame parengti normalias tikybos programas, vadovėlius ir pačius tikybos mokytojus. Reikia tik laiko pradėti darbui tobulinti. Deja, jokie palyginimai su kitų kraštų didesniomis bėdomis negali mūsų paguosti. Mokyklose daug kur pasaulietinė etika yra supriešinama su tikybos pamokomis, ir ne visų dalykų mokytojai yra geranoriškai nusiteikę tikybos pamokų atžvilgiu. Kiekvienas pedagogas gali patvirtinti aksiomą, kad neįmanoma laukti gerų ugdymo rezultatų nei šeimoje, nei mokykloje, kai vieni nori išugdyti tikintį žmogų, o kiti - tik tolerantišką humanistą.

Vaikų dorinis ugdymas yra ne tik tėvų, net ir valstybės prioritetinis uždavinys. Ačiū Dievui, kad šiuo metu turime tikras galimybes, bet mums reikės budėti, norint kad ateityje dorinio ugdymo galimybės gerėtų ir niekam nešautų į galvą religinį ugdymą išstumti į trečiaeilį disciplinų vietą. Labai praverstų, jei Lietuvoje turėtume tikinčiųjų tėvų asociaciją, kuri gintų tiek tikinčių vaikų, tiek tikinčių tėvų teisę, kad jų vaikai valstybinėse mokyklose gautų ne humanistinį, bet rimtą religinį ugdymą. Tikintys tėvai tam turi teisę, nes jie valstybei moka mokesčius drauge su visais kitais šalies piliečiais.

(Konferencija "Švietimo reformos deklaracijos ir realybė", Kaunas, 1999.5.15).

Maironio lituanistinės mokyklos mokiniai, mokytojai ir tėveliai iškylavo Vainikų dienos savaitgalį - gegužės 29-31 d. "Neringoje".

Lietuviškų studijų savaitė Dainavoje

Šią vasarą, rugpjūčio 8-14 d., Dainavoje įvyks jau 43-čioji Lietuviškų studijų ir poilsio savaitė, rengiama Lietuvių Fronto bičiulių. Gražiam Dainavos stovyklavietės prieglobstyje bus svarstomos užsienio lietuvių visuomeninės veiklos aktualijos bei planai ir apžvelgiama dabartinė Lietuvos gyvenimo padėtis.

Galutinė savaitės programa dar nesudaryta. Tuo tarpu galima suminėti bent šiuos asmenis, kurie studijų savaitėje žada dalyvauti su pranešimais bei paskai-

tomis: dr. V. Bieliauskas, V. Volertas, P. A. Raulinaitis, dr. K. Ambrozaitis, A. Stepaitis, L. Rugienienė, D. Skučas, dr. V. Samonis, A. Gečys.

Savaitės metu įvyks ir "I Laisvė" fondo narių metinis susirinkimas. Numatoma taip pat jaunimo atstovų svarstybos, idėjų kiekvienos dienos vakaronės ir šeštadienio užbaigiamasis literatūros ir muzikos vakaras. Sekite tolimesnius mūsų pranešimus su išsamesnės programos ir registracijos detalėmis.

J. Baužys

Kazys Beleckis, Richmond Hill, NY, apmokėjo savo ir Lenos Beleckis prenumeratas, atsiųsdamas 200 dol. Jis taip daro kasmet. Nuoširdžiai dėkojame už dosnią paramą mūsų laikraščiai.

Algimantas ir Dalia Prekeriai, Staten Island, NY, kaip kasmet, taip ir šiemet apmokėjo prenumeratą, atsiųsdami 130 dol. čekį. Nuoširdžiai dėkojame už pastovią paramą.

SKELBIMAI

Tik 46 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsispirsite tokiam RSL/CYBERLINK pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimos. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuviai, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, ieško dviejų darbininkų, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokeskis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.)

Parduodamas Vilniuje Gedimino pr. netoli Parlamento rūmų pagrindiniai atremontuoti ir įrengtas butas. 5 kambariai, virtuvė ir vonia. Šviesus, 4-tame aukšte, nauja graži laiptinė. Patogi, prestižinė vieta. 130,000 dol. Tel. (617) 796-9687 vakarais. (sk.)

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Nekalto Prasidėjimo Marijos seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277. (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytojų pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštui nuo 1998.06.01 jo siuntimo kaina pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aidas" prenumerata JAV kainuoja: metams - 170 dol.; pusei metų - 90 dol.; ketvirčiui metų - 46 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir su adresu siunčiami "Lietuvos aidas" igaliojiniui JAV Broniui Juodeliui - 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukoko:

Algimantas Tursa, Long Branch, NJ - 50 dol.

John Stulgaitis, Jamaica NY - 10 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers

361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Baltijos-Amerikos Terapijos ir Chirurgijos klinika Vilniuje pasirūpins jūsų artimųjų ir jūsų sveikatos ištyrimu ir gydymu. Informaciją apie sveikatos priežiūros ir vaistų gavimo paslaugas suteikia "Artis Media" c/o Algimantas Plura, MD, Pharm. D. Kreiptis - tel.: 718 850-3576, 6 pm - 11 pm; paštu: 87-85 96th St., Woodhaven, NY 11421-2218; e-mail: ArtisMedia@worldnet.att.net. (sk.)

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **birželio 26 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - tel. (914) 258-5133.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

sekmadienį, liepos 25 d.

Nek Pr. Marijos Seserų
vienuolyno sodyboje
PUTNAM, Connecticut

METINIS PIKNIKAS

Lietuvių Susitikimo Šventė

11:00 Koncelebruotos ŠV. MIŠIOS

Pagrindinis celebrantas: svečias iš Lietuvos -
Tėvas Algimantas Gudaitis, SJ

12:00 VAISĖS, užsiėmimai

3:00 Neringos stovyklautojų PROGRAMA
Vėliavų nuleidimas

4:00 Didžiųjų dovanų TRAUKIMAS

4:30 MALDOS VALANDĖLĖ už Lietuvą

5:00 ŠOKIAI ir ŽAIDIMAI visiems

Atvykite pabendrauti ir pasidžiaugti -
pasikvieskite ir savo draugus!